

Міністерство освіти і науки України
Бердянський державний педагогічний університет
Факультет психолого-педагогічної освіти та мистецтв
Кафедра музичного виховання

Затверджено
Вченою радою БДПУ
Протокол № 11
« 30 » березня 2017 р.
Голова вченої ради, ректор

І.Т. Богданов

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування
з дисципліни
«Музичне мистецтво»

Освітній ступінь: магістр

Спеціальність: 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка.....	4
2. Зміст програми.....	5
3. Критерії оцінювання.....	22
4. Список рекомендованої літератури.....	30

1. Пояснювальна записка

Фахове вступне випробування складають абітурієнти, які мають освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра і спеціаліста.

Мета фахового вступного випробування для вступу на здобуття ступеня магістра: з'ясувати рівень теоретичних знань, інструментальної, диригентської та вокальної підготовки, музичних здібностей та практичних навичок абітурієнтів з метою формування рейтингового списку та конкурсного відбору вступників на навчання за освітнім ступенем магістра спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) у межах вакантних місць ліцензованого обсягу.

Форма фахового випробування - тестування.

Тест – це завдання стандартної форми, виконання якого дає можливість виявити рівень сформованості знань, умінь, навичок.

Час виконання тестових завдань – 180 хвилин.

Екзаменаційний тест складається із 100 завдань, з яких – 95 тестів закритого типу (з альтернативними вибірковими відповідями в 4-х варіантах) та 5 тестів відкритого типу (самостійна відповідь на питання, на утворення логічних пар, на визначення термінологічних понять, написання міні-творів, есе та інших форм творчої роботи).

Тестові завдання закритого типу мають чотири варіанти відповідей. Абітурієнт повинен обрати одну відповідь із перерахованих в кожному тестовому завданні і записати один варіант, який він вважає вірним.

У тестових завданнях відкритого типу абітурієнт повинен виконати напам'ять три підготовлені різножанрові твори, зробити вербальну анотацію виконаних творів, читати ноти з аркуша.

Приклад тестового завдання

11. Поліфонічний твір, в основі якого імітаційне проведення однієї, двох чи більше тем послідовно у всіх голосах у відповідності з певним тонально-гармонічним планом

1. Канон.
2. Фуга.
3. Фугато.
4. Фугета.

96. Виконати твір крупної форми (сонати, варіації).

Перелік дисциплін, що виносяться на фахове вступне випробування з основного музичного інструменту:

- 1.Методика музичного виховання,
- 2.Гармонія,
- 3.Поліфонія,
- 4.Аналіз музичних творів,
- 5.Історія музики,
- 6.Хорознавство та хорове аранжування,
- 7.Сольфеджіо,

8. Основний музичний інструмент,
9. Постановка голосу.
10. Хорове диригування.

Вимоги до відповіді абітурієнта

Під час фахового випробування абітурієнт повинен показати:

а) рівень знань з методики музичного виховання (зміст, структура і принципи розподілу навчального матеріалу в сучасних програмах з музичного мистецтва, форми й види навчальної та поза навчальної діяльності школярів, принципи й методи музичного навчання і виховання школярів різних вікових груп);

б) рівень музично-теоретичних знань (з сольфеджіо, гармонії, поліфонії, аналізу музичних форм, історії музики, хорознавства та хорового аранжування);

в) рівень володіння музичним інструментом (сформованість інструментально-виконавських умінь) у процесі художнього виконання різножанрових інструментальних творів;

г) рівень диригентсько-хорових навичок у процесі диригування хорових творів;

д) уміння робити вербальну анотацію музичних творів та вміння читати ноти з аркуша.

2. Зміст програми

Розділ 2.1. «МЕТОДИКА МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ»

Курс методики музичного виховання у підготовки педагога-музиканта

Характеристика мети, завдань і змісту шкільного курсу “Музика”. Методологічні та дидактичні основи методики музичного виховання. Зв’язок предмета зі спеціальними та психолого-педагогічними дисциплінами. Структура розділів курсу, взаємозв’язок його частин. Викладання курсу у школі, його інтеграція з такими шкільними дисциплінами як література, образотворче мистецтво, історія, народознавство, екологія та ін. Роль вчителя у системі музичної освіти учнів.

Показник роботи вчителя: музичний розвиток учнів, їх естетичне ставлення до навколишнього світу, духовний розвиток.

Сучасні концепції в галузі музичного виховання школярів

Сучасна музично-педагогічна концепція. Нові підходи у концепції національної школи України. Знання історії свого народу, національна культура, музичний фольклор та народні традиції. Що складає основу системи музично-естетичного виховання школярів?

Теоретичні положення відомих педагогів Н.А.Ветлугіної, В. О.Сухомлинського, психологів Б. М. Теплова, Г. С. Костюка про роль творчого розвитку особистості. Художня-творча діяльність школярів,

розвиток музично-творчих здібностей, художньо - образного мислення та формування естетичного смаку - якісний рівень музично-естетичного виховання школярів.

Професійні вимоги до вчителя музики загальноосвітньої школи

Роль вчителя музики у вихованні школярів. Актуальні проблеми виховання та підготовки кваліфікованих спеціалістів-учителів музики загальноосвітніх шкіл. Учитель музики - професійно освідчена людина та особистість у широкому розумінні слова.

Урок музики в сучасній загальноосвітній школі

Специфіка особливості уроку музики, як уроку мистецтва. Типі уроків відповідно до тематичної побудови програми. Сучасні вимоги до уроку музики. Реалізація комплексного підходу до уроку музики. Принцип дидактики на уроках музики. Значення принципів “єдність емоційного і свідомого” та “єдність художнього і технічного”.

Види музичної діяльності на уроках музики

Різнобічна музична діяльність - головна умова музичного розвитку дітей. Взаємозв'язок всіх видів діяльності на уроці музики. Психологічні основи музичного сприймання. Розвиток музичного сприймання школярів. Формування емоційно-усвідомленого сприймання музичного твору. Основні етапи знайомства з музичним твором на уроці. Хоровий спів - види колективної виконавчої діяльності. Завдання хорового співу. Види вокально-хорової творчості. Поняття “вокально-хорові навички”, “засоби художньої виразності”, “художня інтерпретація”, “виконавський план”.

Інструментальне музикування на уроці. Коротка характеристика музичних інструментів та методика їх використання.

Зміст і роль музичної грамоти на уроці. Музична грамота як складова частина поняття “музична грамотність”. Нотна грамота - основа розвитку музичного слуху і співу за нотами. Використання релятивної та абсолютної систем у формуванні музично-слухових здібностей учнів.

Музично-ритмічні рухи у музичному розвитку дитини. Музична творча діяльність – як засіб розвитку образно-емоційного мислення, фантазії, творчої уяви учнів. Слухацька, виконавська і власна творчість дітей. Вокальна, інструментальна і танцювальна імпровізація. Рухи під музику. Музично-дидактичні ігри. Музичні імпровізації на теми загальновідомих казок. Дитяча опера. Розвиток творчої активності учнів у поліхудожній діяльності.

Історичний досвід становлення музичного виховання на Україні

Значення народних і братських шкіл у поширенні музичної грамотності і професіоналізму в Україні. М. П. Дилецький “Граматика музикальна”. Методичні положення в галузі методики музичного виховання у роботі “Граматика музикальна”. Київська академія у підготовці кадрів музикантів-виконавців, педагогів-теоретиків і композиторів у період XVII-XVIII ст.

Відкриття музичних класів при Харківському колегіумі. М.В. Лисенко та музичне виховання дітей. Значення його репертуарних посібників “Молодість” (1876), “Збірник пісень у хоровому перекладі”, пристосований

для учнів молодшого та підліткового віку у школах народних” (1908). Педагогічна діяльність Б. Л. Яворського. Б. Л. Яворський про розвиток творчості дітей у музичній діяльності.

Основні методичні положення у галузі музичного виховання у народних школах (М. Д. Леонтович, К. Г. Стеценко, Я. С. Степовий). В. М. Верховинець про музичне - естетичне виховання дітей за допомогою гри. Роль П.О. Козицького та Л. М. Ревуцького в історії музичної педагогіки як авторів дитячого пісенного репертуару.

Діючі шкільні програми з музики

Вихідні положення програм з музики для загальноосвітньої школи. Програми та поурочні методичні розробки для загальноосвітніх шкіл. Музика: 1 - 4 класи (Авт. кол.: О. Ростовський, Р. Марченко, Л. Хлебникова, З. Бервецький.- К.: Перун, 1996. Програми та поурочні методичні розробки для середніх загальноосвітніх шкіл. Музика: 5 - 8 класи.- К.:Перун.1996. Особливості програм з музики та їх концепції музичного виховання школярів.

Програма з поглибленим вивченням музики.

Методика музичного виховання молодших школярів (1-4 класів)

Психофізіологічна і музична характеристика дітей молодшого віку. Особливості роботи головного апарату молодших школярів. Мета занять з дітьми молодших класів. Розвиток вокально-хорових навичок у процесі співу. Методика роботи з невірною інтонуючими дітьми. Формування навичок співу без супроводу та двоголосного співу. Навчання учнів співу за нотами. Виконання твору, його ідейно - естетичного змісту. Художньо-творча діяльність молодших школярів. Виховання музично-слухової уваги при сприйманні музики. Навчання учнів художньому аналізу музичних творів. Музикування як активна форма виконавчої творчої діяльності дітей. Введення виконавських ансамблів. Мелодична та ритмічна імпровізація на музичних інструментах (металофон, тріскачка, бубон, барабан, трикутник тощо).

Методика музичного виховання школярів 5-8 класів

Психологічна характеристика учнів 5-8 класів. Індивідуальні та загальні особливості школярів кожного вікового періоду. Розвиток музично - творчих здібностей та вокально-хорових навичок, закладених у початкових класах.

Труднощі мутаційного періоду розвитку співочого голосу. Вокальний режим роботи з школярами цього віку. Виховання у підлітків здатності глибоко розкривати зміст художнього твору під час співу. Розвиток самостійності творчого мислення, поглиблення асоціацій уявлень учнів у процесі музичного сприймання.

Виховання вмінь художнього аналізу творів, висловлювати свої враження про музику. Активізація діяльності школярів, створення на заняттях проблемних ситуацій. Методика використання музичної грамоти при проведенні слухання музики та співу.

Позакласні форми музично-естетичного виховання школярів

Позакласна діяльність учителя музики - необхідна складова частина навчально-виховного процесу. Завдання, форми та зміст позакласної роботи з музично - естетичного виховання школярів. Музичні гуртки, принцип комплектування. Шкільні хорові колективи. Оркестрові гуртки. Гуртки гри на музичних інструментах. Вокальні, інструментальні ансамблі. Фольклорні вокально-інструментальні ансамблі. Види народних ансамблів. Народні інструменти пісень-ігор, пісень-байок, музичних казок.

Музичний лекторій у школі. Види лекцій: епізодичні та циклові. Тематична специфіка лекцій - концертів. Танцювальний гурток. Танцювальні ігри та методика їх розучування з школярами. Розвиток творчих здібностей, музично-естетичного смаку школярів у художньо-виконавській діяльності.

Організація позашкільної музичної діяльності дітей та молоді

Система позашкільної музично - виховної роботи. Організація клубної та гурткової роботи. Планування позакласної діяльності школярів. Теоретичні основи організованого музичного дозвілля дітей та підлітків шкільного віку.

Сучасні форми проведення музичного дозвілля школярів. Музичний дискусійний клуб. Змістовність матеріалу лекцій. Методика роботи у дискотеці. Розробка диско програми. Специфіка ігрового спілкування у дискотеці. Дитячий музичний театр. Педагогічні основи режисури. Розвиток естрадного вокально-інструментального музикування. Клуб авторської пісні.

Планування як творчість учителя музики

Види планування (четвертні, поурочні, семестрові). Структура та завдання планів. Значення планування для досягнення послідовності оволодіння знаннями, вміннями та навичками у різних видах музичної діяльності. Творчість учителя музики у плануванні уроків і позакласних занять.

Облік та оцінка музичного виховання

Форми обліку знань і вмінь учнів: індивідуальна, колективна, поточна, підсумкова. Роль поточного підсумкового обліку і підвищенні якості навчально-виховного процесу. Діагностика засвоєння музичного матеріалу школярами, вияв глибини знань, вияв зосередженості, стійкості уваги, ступеня активності мислення.

Основні напрямки розвитку музичної педагогіки ХХ століття

Головні напрямки розвитку музичного виховання у США і Англії. Основні види музичної діяльності на уроках музики та у позакласних формах роботи. Організація та зміст у школах Японії. Значення педагогічних концепцій зарубіжних прогресивних педагогів-музикантів. Швейцарський композитор і педагог Еміль Жак-Далькроз - творець системи ритмічного виховання дітей.

Система музичного виховання Золтана Кодая в Угорщині. Місце угорського фольклору в системі музичного виховання дітей, формуванні їх духовного світу. Види діяльності на уроках музики. Використання методу відносної сольмізації на музичних заняттях, його роль у розвитку почуття ладу та ритму. Характеристика системи музичного виховання, створеної

німецьким композитором К. Орфом, його збірка для дітей “Шульверк” у розвитку творчих здібностей дітей. Метод “Столбиця” Б. Тричкова. Основний зміст його - система “Свідомого нотного співу”. Етапи свідомого співу за нотами. Система елементарних вправ, музично - педагогічних ігор у розвитку різних видів музичного слуху та співочого голосу учнів.

Досвід у галузі музичного виховання відомих педагогів-музикантів

Педагогічний досвід М. Д. Леонтовича, К. Г. Стеценка з хорового виховання, розвитку співацьких навичок, музичного слуху та музичної грамоти учнів. Роль діяльності педагогів-музикантів В. М. Шацької, Н. Л. Гродзенської у розвитку музичного сприймання школярів. Досвід розвитку творчої активності у діяльності педагогів України. Про педагогічний досвід З. З. Жовчака з використанням на уроках ладової сольмізації у музичному розвитку дітей.

Педагогічна майстерність учителя на уроках музики у школі

Визначення поняття “педагогічна майстерність”. Гуманістична направленість учителя музики у спілкуванні з школярами. Необхідні компоненти педагогічної майстерності вчителя - музиканта. Педагогічна та авторська майстерність у діяльності вчителя. Професійні знання, вміння, навички. Культура зовнішнього вигляду. Основи виразності міміки та педагогічної мови. Культура поведінки вчителя. Значення самовиховання у формуванні учителя музики. Педагогічна майстерність - творча проява вчителя музики на заняттях з дітьми.

Розділ 2.2. «СОЛЬФЕДЖІО»

Музичний звук та його властивості

Звук як фізичне явище. Властивості і якості звука. Висота звука (частота коливань). Сила звука (амплітуда коливань). Тембр (фарби звуку). Тривалість звуку (тривалість коливань). Натуральний звукоряд, обертони. Ступінь. Основні ступені звукоряду, їх назви. Позначення звуку. Нотний стан. Початкова лінія. Аколада. Додаткові лінії. Октавна система. Діапазон. Регістр. Ключ. Скрипічний і басовий ключ. Знак перенесення на октаву. Загальні поняття про температурацію. Резонанс.

Нотний запис музики

Нота. Стрій. Темперований стрій. Півтон. Цілий тон. Прохідні ступені звукоряду. Альтерація і альтеровані ступені. Знаки альтерації. Назви похідних ступенів. Енгармонізм звуків. Діатонічні і хроматичні напівтони і цілі тони. Паузи. Аколада.

Музичний ритм

Ритм. Синкопа. Особливі види ритмічного поділу. Тріоль, Квінтоль. Септоль. Складна тріоль. Секстоль, дуоль і квартоль. Основний і вільний поділ тривалостей. Правопис штилів. Знаки для збільшення нотних тривалостей. Акцент. Групування тривалостей в такті.

Метр і темп

Метр. Такти. Прості такти. Тактовий розмір. Складні такти. Змішані такти. Тактова риска. Затакт.

Прості метри і розміри. Групування тривалостей в тактах простих розмірів.

Складні метри і розміри. Відносно сильні долі. Групування в складних розмірах.

Змішані метри і розміри. Групування тривалостей в тактах змішаних розмірів

Перемінні метри і розміри. Поняття про поліметрію. Синкопа. Групування у вокальній музиці.

Темп. Метроном. Агогіка. Динамічні відтінки. Терміни, що визначають характер виконання. Значення темпу в музиці.

Інтервали

Інтервали та їх назви. Інтервал мелодичний і гармонічний. Кількісна (ступенева) і якісна (тонова) величина інтервалів. Прості інтервали. Побудова інтервалів. Діатонічні інтервали. Інтервали між основними ступенями звукоряду.

Прості інтервали. Складені інтервали. Збільшені і зменшені інтервали. Обернення інтервалів.

Консонуючі та дисонуючі інтервали. Енгармонізм інтервалів. Розв'язання дисонансів. Розв'язання збільшених і зменшених дисонуючих інтервалів.

Акорди

Тризвуки. Тризвуки в основному виді. Обернення тризвуків. Види обернень. З'єднання головних тризвуків. Консонуючі і дисонуючі тризвуки.

Септакорд. Септакорди в основному виді. Обернення септакордів. Види обернень. Розв'язання септакорду та його обернень. Акорди з п'яти і більше звуків. Акорди нетерцової структури.

Загальне поняття про лад і його елементи

Лад. Мажорний лад. Гама натурального мажору. Ступені мажорного ладу. Побудова мажорної гами. Назва, позначення і властивості ступенів мажорного ладу.

Мінорний лад. Гама натурального мінору. Ступені мінорного ладу і їх властивості. Гармонічний і мелодичний мінор. Тональності мінору. Паралельні тональності. Квінтове коло мінорних тональностей. Однойменні тональності. Деякі риси спорідненості мажорного і мінорного ладу в музиці.

Мажорні і мінорні тональності

Тональність. Мажорні тональності дієзні та бемольні. Їх спорідненість. Ключові та випадкові знаки. Квінтове коло мажорних тональностей. Енгармонізм мажорних тональностей. Гармонічний і мелодичний мажор.

Паралелізм тональностей. Визначення тональності музичного твору. Однойменні тональності. Однотерцові тональності.

Інтервали на ступенях мажору та мінору

Стійкі і нестійкі інтервали. Загальне поняття про розв'язання інтервалів. Розташування інтервалів на ступенях гами. Інтервали натурального мажору. Інтервали натурального мінору. Інтервали гармонічного мінору. Інтервали гармонічного мажору. Ладове розв'язання дисонансів. Розв'язання

збільшених і зменшених інтервалів. Розв'язання великої і малої секунди, великої і малої септими. Ладове розв'язання консонансів. Розв'язання дисонансів незалежно від тяготіння (акустичного розв'язання).

Акорди на ступенях мажору і мінору

Загальне уявлення про ладові функції акордів. Розташування акордів. Ладове розв'язання дисонуючих акордів домінантової групи. Розв'язання домінантсептакорда і його обернень. Розв'язання введених септакордів. Розв'язання акордів субдомінантової групи.

Розв'язання зменшеного і збільшеного тризвуків. Поняття про альтеровані акорди. Гармонічна фігурація. Фактура.

Ладова альтерація мажору і мінору

Загальне поняття про альтерацію та хроматизм. Альтерація ступенів ладу. Хроматичний півтон, хроматичний тон.

Хроматичні інтервали. Хроматична гама

Діатоніка і хроматизм. Хроматичні звуки, узяті плавно і стрибком. Хроматичні інтервали. Характерні хроматичні інтервали в мажорі і мінорі, їх розв'язання. Мелодійний рух по хроматичній гаммі. Хроматична гамма. Правопис хроматичної гами. Секвенції з хроматизмами. Хроматична гамма мажору і мінору.

Модуляція і відхилення

Загальне уявлення про модуляцію і відхилення. Закони здійснення модуляції та відхилення. Відхилення та модуляція в споріднені тональності.

Співставлення тональностей. Деякі прийоми розвитку. Спорідненість тональностей.

Лади

Первинні ладові утворення. Пентатоніка.

Натуральні лади. Міксолідійський лад. Лідійський лад. Дорійський лад. Фрігійський лад. Спів гамм в народних ладах.

Перемінний лад. Мажоромінор. Домінантовий мінорний лад. Лад з двома збільшеними секундами (подвійно гармонічний). Збільшений і зменшений лади.

Елементи структури музичної мови. Транспозиція

Значення мелодії в музичному творі. Мовні і мелодичні інтонації. Виразність мелодії. Жанрові елементи і їх значення. Мелодична лінія, її діапазон. Прохідні і допоміжні звуки.

Мелізми. Форшлагги. Морденти. Групетто. Трель. Транспозиція.

Розділ 2.3. «ГАРМОНІЯ»

Тризвуки головних ступенів

Гармонія як музично-естетична категорія, галузь теоретичного музикознавства й навчальна дисципліна. Типи акордів, назва звуків акорду, терцієвий принцип їх побудови.

Чотириголосний склад – норми голосоведіння, мелодичне положення тризвука та його розташування, подвоєння в тризвуках.

Сполучення головних тризвуків. Види узгодженого ведіння голосів. Співвідношення акордів. Переміщення тризвуків. Стрибки терцієвих тонів у сопрано та тенорі.

Гармонізація мелодії та баса тризвуками

Гармонізація мелодії як розкриття її гармонічної основи, гармонізація мелодії тільки в тісному чи в широкому розташуванні.

Гармонізація баса головними тризвуками. Аналіз ступенів басового голосу як передумова його гармонізації. Ритмічні співвідношення басового і верхніх голосів. Вимоги щодо мелодії. Хвилястість руху, кульмінація, мелодичні протипаги – співвідношення стрибків та плавного руху в мелодії, ведення ввідного звука в тоніку.

Каденції та їх види. Кадансовий квартсекстакорд

Класифікація каденцій за їх гармонічним змістом, розташуванням у формі, особливостями заключного акорду. Види періодів.

Кадансовий квартсекстакорд, його поліфункціональність, метричні умови, різні можливості для його використання (голосоведіння, навколишні гармонії) у половинній і заключній каденції. Виразне значення, подвоєння та переміщення кадансового квартсекстакорду.

Секстакорди і квартсекстакорди

Секстакорди головних тризвуків, їх будова, подвоєння звуків, вузьке, широке, мішане розташування, умови голосоведіння. Використання секстакордів у каденціях; нові види недосконалих каденцій. Поєднання тризвука і секстакорду секундового та кварто-квінтового співвідношення. Поєднання тризвука й секстакордум зі стрибком.

Сполучення двох секстакордів, особливості мінору. Прохідні та допоміжні квартсекстакорди, принципи утворення, метричні умови, подвоєння звуків, специфіка голосоведіння, додаткова плагальна каденція з допоміжним субдомінантовим квартсекстакордом.

Домінантовий септакорд

Домінантовий септакорд повний і неповний. Поняття про мішане розташування, варіанти розташування, дисонантність домінантсептакорду.

Обернення D7. Побудова і розв'язання обернень D7.

Тризвуки й секстакорди субдомінантової групи

SII6 та SII як яскраві субдомінантові акорди. Подвоєння звуків у SII6. Тризвук II ступеня в натуральному мажорі. Приготування SII6 та SII акордами T та S функцій. Поєднання SII як зразок поєднання тризвуків терцієвого співвідношення. Поєднання SII6 та SII з K64, акордами домінантової та тонічної функцій.

Тризвук шостого ступеня. Функціональна особливість тризвука шостого ступеня та його використання в гармонізації мелодії. Перерваний зворот. Подвоєння терцієвого тону при розв'язанні D7 в шосту ступінь. Тризвук шостого ступеня перед K64. Перервана каденція у другому реченні як засіб розширення меж періоду. Інші засоби розширення періоду.

Гармонічний мажор. Вплив низького шостого ступеня на забарвлення акордів субдомінантової групи.

Субдомінантсептакорд та його обернення

Субдомінантсептакорд та його обернення як головний септакорд субдомінантової групи. Підготовка SII7 і його обернень, положення серед інших акордів субдомінантової групи. Розв'язання SII7 та його обернень у T, T6 та прохідний T64, K64. Внутрішньофункціональний перехід SII7 та його обернень у D7 і його обернення. Плагальна каденція з квінтсектакордом другого ступеня.

Септакорд сьомого ступеня та його обернення

Септакорд сьомого ступеня та його обернення як акорди домінантової функції. Підготовка DVII7 та його обернень акордами тонічної, субдомінантової та домінантової функцій. Переміщення із повторенням септими на місці, взаємне переміщення септими і квінти в сопрано та тенорі. Розв'язання в тоніку з подвоєнням терції або прими (залежно від розташування).

Внутрішньофункціональний перехід DVII7 та його обернень у D7 та його обернення. Звороти з прохідними акордами. DVII43 та DVII2 у субдомінантовому значенні.

Менш використовувані акорди домінантової групи

Тризвук третього ступеня в мажорі. Функціональна особливість тризвука третього ступеня. Тризвук третього ступеня при гармонізації низхідного верхнього тетракорду натурального мажору. Сектакорд сьомого ступеня як яскрава домінанта. Подвоєння звуків VII6, VII6 при гармонізації верхнього тетракорду мажору та мелодичного мінору. VII6 як прохідний акорд.

Домінанта з секстою. Ладова визначеність домінант з секстою.

Натуральний мінору у фригійських зворотах.

Домінантовий нонакорд. Приготування нонакорду тонічною, субдомінантовою та домінантовою гармонією.

Акорди подвійної домінанти

DD – хроматична група акордів. Функціональні особливості та призначення подвійної домінанти. Подвійні домінанти в мінору. Місце DD у каденційних зворотах.

DD у середині побудови. Акордова підготовка, розв'язання DD у позакаденційних умовах. Розв'язання DD в D та прохідний T64. Перехід DD у дисонувальні акорди D та S. Звороти з прохідними акордами за участю DD.

Альтерація DD. Альтерація як засіб загострення цілотонових тяжінь.

Відхилення. Хроматична система

Типи тональних співвідношень. Однотональний та різнотональний виклади музичного матеріалу. Головні й побічні тональності. Функціональний зв'язок головної та побічної тональності. Тональний план.

Відхилення в тональності першого ступеня спорідненості. Хроматична система. Відхилення прохідні й каденційні.

Хроматичні секвенції. Хроматичні секвенції – ланцюжок відхилень у тональності. Функціональна підпорядкованість усіх ланок хроматичної секвенції. Будова ланки. Голосоведіння. Секвентне розширення періоду.

Розділ 2.4. «ПОЛІФОНІЯ»

Етапи розвитку поліфонії. Підголоскова поліфонія.

Поліфонія як музично-теоретична дисципліна. Огляд музичного мистецтва епохи Середньовіччя. Останній період Середньовіччя і епоха Відродження. Від Бароко до ХХ століття. Багатоголосся української народної пісні.

Контрастна, імітаційна поліфонія. Фуга.

Типи поліфонії західноєвропейської музики. Контрастна поліфонія. Мелодика суворого стилю. Контрапункт. Простий контрапункт. Складний контрапункт. Імітаційна поліфонія. Імітаційно-поліфонічні форми.

Фуга і поліфонічний склад в музиці ХVІІІ—ХХ століття.

Загальна характеристика фуги. Еволюційний розвиток фуги. Зміст і будова фуги.

Розділ 2.5. «АНАЛІЗ МУЗИЧНИХ ТВОРІВ»

Загальні основи аналізу музичних творів

Завдання та зміст дисципліни «Аналіз музичних творів». Вихідні поняття.

Систематика та характерні ознаки музичних жанрів.

Мелодична лінія. Мотив. Тема. Основні елементи будови музичної форми.

Функції частин музичної форми. Прості та складні форми

Функції частин форми та типи викладу. Період. Проста 2-часна та 3-часна форма. Складні форми. Складна 2-часна та 3-часна форми.

Рондо. Історично-стильові риси форми рондо.

Варіаційна форма. Поліфонічні форми.

Сонатна форма

Сонатна форма та її структура.

Різновиди сонатної форми. Рондо-соната.

Вільні та мішані форми. Синтетичні форми

Циклічні форми. Вільні та мішані форми.

Синтетичні жанри музичного мистецтва. Індивідуалізовані форми.

Розділ 2.6. «ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ МУЗИКИ»

Музична культура стародавнього світу та середньовіччя

Музична культура стародавнього світу, поява перших музичних інструментів, посібників, поява системи нотного запису. Музичні жанри та види хорового співу, розвиток народної музики.

Музична культура ХV – ХVІІ ст. Епоха Відродження

Розвиток нових інструментальних жанрів у Франції, музична культура Нідерландів, поява першої англійської опери в Англії .

Музична культура Німеччини ХVІІІ ст. Епоха Просвітництва

Розвиток оперних жанрів, культури Німеччини. Творчість Г.Генделя, особливості музичного стилю, мелодики. Поліфонічні твори Й.С. Баха.

Віденська класична школа

Музична культура Австрії, основні етапи творчості К.Глюка. Характеристика творчості засновників класицизму – віденської класичної школи – Й.Гайдна, В.Моцарта, Л.Бетховена.

***Романтизм як художньо-стилістичний напрямок в мистецтві
XIX століття***

Основні етапи розвитку музичного романтизму в Австрії та Німеччині, поява нових жанрів романтизму в творчості Ф.Мендельсона (програмна концертна увертюра), К.Вебера (німецька романтична опера), Р.Шумана (інструментальна та вокальна творчість). Творчість Дж.Россіні, В.Белліні, Г.Доніцетті.

***Західноєвропейська музична культура першої половини
XIX століття***

Розквіт романтичної опери в першій половині XIX століття у Франції. Творчість А.Адана, Г.Берліоза. Польська музична культура (М.Огінського, С.Монюшко, Ф.Шопена), угорська музична культура (Ф.Еркель, Ф.Ліст), австро – німецька культура (Р.Вагнер, І.Брамс, А.Брукнер).

Музична культура другої половини XIX століття

Розвиток італійської музичної культури (опера творчість Дж.Верді), французької музичної культури (розвиток «ліричної опери» Ж.Бізе, Ш.Гуно), чеської музичної культури (Ф.Шкroup, Б.Сметана, А.Дворжак), іспанської музичної культури (І.Альбеніс, національні жанри музичного театру – сарсуела, тонаділья, норвезької музичної культури (Е.Гріг).

***Музична культура другої половини XIX століття - першої
половини XX століття***

Французький музичний імпресіонізм (К.Дебюссі, М.Равель), американська культура (Дж.Гершвін), німецький експресіонізм - додекафонна система (А.Шонберг, А.Веберн, В.Берг), французький музичний об'єднання «Шістка».

Музична культура XX століття

Неофольклоризм (З.Кодай, Б.Барток), неокласицизм. Сучасні стилі та жанри в зарубіжній музиці.

Музична культура Русі IX-XVIII століття

Музична культура стародавнього світу. Поява світського музикування. Знаменний розспів.

Музична культура Русі XVIII століття. Композиторська школа останньої треті століття (Пашкевич, Фомін, Хандошкін, Дубянський, Козловський).

Розквіт російського класичного духовного концерту (Бортнянський, Березовський).

Основні етапи розвитку музичної культури XIX століття

Музична культура на початку XIX століття. Закінчення традицій класицизму і сентименталізму. Поява романтизму. Музичний театр доглінкінської епохи.

Значення романсу як мовної основи інших жанрів. Життєвий та творчий шлях Аляб'єва, Гурільова, Варламова. М.І. Глінка – засновник російської національної класичної музики.

Музична культура 40-60-х роках XIX століття

Життєвий та творчий шлях О.М.Даргомижського. Опера «Русалка». Розуміння опери як драми.

Новаторство О.Даргомижського у вокальній музиці.

Естетичні погляди композиторів «Могутньої купки»

Досягнення критичного реалізму. Життєвий та творчий шлях М.П.Мусоргського.

Основні етапи творчого розвитку О.П.Бородіна.

Нові композиторські школи Росії (Петербурзька та Московська) в 60-80-х роках XIX століття

Життєвий та творчий шлях М.А.Римського-Корсакова.

Життєвий та творчий шлях П.І.Чайковського

Музична культура Росії 80-90-х роках XIX століття

Новаторство П.І.Чайковського в балетному жанрі. Характеристика симфонічної творчості.

Особливості розвитку культури Росії наприкінці XIX століття. Загальна характеристика творчості К.Лядова, С.Танєєва, О.Глазунова

Життєвий та творчий шлях С.В.Рахманінова

Музична культура Росії на початку XX століття

Життєвий та творчий шлях О.Скрябіна.

Нові різновиди кантатно-ораторіального жанру (С.Рахманінов), та розвиток традицій російського класичного симфонізму (О.Скрябін, О.Мясковський).

Музична культура Росії до 1917 року

Превалювання лірико-драматичного і ліричного різновидів камерної інструментальної музики (С.Рахманінов, О.Глазунов) Життєвий та творчий шлях О.Глазунова.

Беляєвський гурток. Поява приватних опер та їх значення (С.Мамонтов).

Неофольклоризм І.Стравінського.

Розділ 2.7. «ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ»

Стародавнє українське музичне мистецтво

Історичні умови розвитку української культури. Ранні форми музичного мистецтва. Культура східних слов'ян. Музична освіта Київської Русі.

Музичний інструментарій. Найдавніші пласти фольклору, цикли календарно- обрядових та родинно- побутових пісень(спроба їх реставрації на основі записів XVI-XX ст.) Культурна творчість. Перші зразки народного театру.

Музичне мистецтво України XVI – XVIII століття

Історичні умови розвитку культури. Особливості епохи середньовіччя. Духовно-християнська галузь культури. Ранні форми церковного співу та

його розвиток в епоху. Становлення професійної музики.

Загальнокультурні риси Бароко в Європі. Історичні умови розвитку в Україні. Особливості розвитку освіти та різних галузей музичної культури: народна творчість, музична освіта, церковна музика, світське музикування. Характеристика музики в Літургії, музичні жанри. Побутова сольо – ансамблева музика. Характеристика тематики і образного змісту кантів, псалмів, сольних пісень з супроводом.

М.Ділецький та його трактат. Стильові риси гармонії того часу на прикладі творів С.Пекалицького та М.Дилецького. Слухання їх творів. Музично-естетичне виховання в братських школах, Києво-Могилянській академії. Особливості музичного навчання, розвиток церковної та світської музики, шкільної драми в навчальних закладах.

Розквіт музичного мистецтва у XVIII – першій половині XIX століття

Загальна характеристика культури класичної доби. Історичні умови форми національної культури. Музична культура: музичні жанри, музична освіта, фольклористика, церковна, світська галузь музичної культури. Хоровий концерт та його творці: М.Березовський, А.Ведель, Д.Бортнянський. М. Березовський – класик української музики XVIII ст. Загальна характеристика його творчості. Ідейно – образний зміст концерту “Не отвержи мене во время старости”, риси стилю (зокрема гармонії).

Три періоди розвитку романтизму в українській музичній культурі. Формування передумов для національної класики. Основні жанри в музиці першої половини XIX ст.: пісня – романс, музика до театральних вистав, фортепіанна музика. Послухати фортепіанні твори І. Лизогуба, М. Марковича, Ільєнка, Завадського та ін. Основні жанри їх музики: рапсодія, лірична мініатюра, танцюваль п’єси (вальс, мазурка; екосез тощо).

Творчість Михайла Вербицького – засновника «перемисьльської школи». звертання до поезії Т. Шевченка(«Заповіт»). Характеристика творчості П.Ніщинського. Його музична та театральна діяльність. Особливості музичної драматургії у «Вечорницях» - вставної дії до драми Тараса Шевченка «Назар Стодоля».

Народна опера “Наталка Полтавка” І. Котляревського – нова сторінка в музично – театральній культурі України. Народна пісня і романс (авторська) як основа характеристики персонажів у “Наталці Полтавці”. Значення опери для формування основ національної оперної класики. “Запорожець за Дунаєм” С. Гулака – Артемовського – перша українська національна опера комічного жанру. Важлива роль ансамблевих номерів, пісня – основна форма характеристики персонажу. Продовження цієї лінії у творах інших композиторів.

Розквіт української музичної класики в другій половині XIX століття

Історичне значення Лисенка, як основоположника національної композиторської школи. Різнобічна діяльність його життя, його композиторська творчість. Оперна “Тарас Бульба” М. Лисенка – найвидатніше явище в українській музично – театральній культурі XX ст. Тема, ідея, жанр, музична драматургія. Образи Тараса, Остапа, Насті, Андрія,

Марильці та ін.

Українська романтична опера другої пол. XIX ст. Сучасники М. Лисенка (П. Сокальський, А. Вахнянин, М. Аркас, Б. Підгорецький). Труднощі становлення оперного жанру, вагомі знахідки (детальніше зупинитися на лірико – психологічній опері М. Аркаса “Катерина”).

Українська хорова музика другої пол. XIX ст. Характеристика музичних жанрів. Кантата “Радуйся, ниво неполитая” М. Лисенка.

Український романс другої пол. XIX ст. Солоспіви М. Лисенка – найвагоміша частка української вокальної лірики минулого століття. Типологія його романсової творчості. Риси стилю.

Фортепіанна музика М. Лисенка, навчання гри на фортепіанно, концертна діяльність. Твори великих форм: Концертний вальс, ор. 6; Героїчне скерцо, Українська рапсодія № 2, мініатюри – гавот, ор. 30; баркарола “Пливе човен”.

Характеристика творчості П. Сокальського. Опера «Осада Дубно».

М. М. Аркас – історик та композитор. Опера «Катерина» за поемою Т. Шевченка.

Симфонічна діяльність М. Калачевського. Відродження симфонічного жанру. Перший український симфонічний цикл. «Українська симфонія»

Загальна характеристика, огляд жанрів. Особливості тематики і образного змісту. Риси стилю творчості М. Леонтовича. Обробки українських народних пісень (специфічні риси гармонії), духовна музика. Опера “На русалчин Великдень” (тема, ідея, жанр, особливості музичної драматургії, характерні особливості мелодики і гармонії).

Риси стилю творчості К. Стеценка. Загальна характеристика музики композитора. Провідні жанри в доробку митця. Розвиток творчих принципів М. Лисенка в хоровій та романсовій музиці Стеценка (зробити акцент на новаторських рисах). Сильові особливості в мелодії, гармонії, фактурі тощо. Характеристика творчості Я. Степового. Хорова та фортепіанна творчість. Прелюд пам’яті Шевченка. Рондо сі мінор.

Огляд творчості І. Лаврівського, В. Матюка, А. Вахнянина, І. Воробкевича, О. Нижанківського, Д. Січинського.

Творчість С. Людкевича. Кантата-симфонія “Кавказ”. Творчий шлях В. Барвинського. Його вокальні, фортепіанні та хорові твори.

Традиції вітчизняного мистецтва на початку XX століття

Життєвий й творчий шлях Л. Ревуцького. Характеристика його творчого доробку. Симфонії, концерт для фортепіано з оркестром, кантата “Хустина” (на слова Т. Шевченка), твори для фортепіано, хори, обробки народних пісень. Риси стилю композитора. Тип симфонізму. Педагогічна діяльність Л. Ревуцького.

Місце творчої, педагогічної і громадської діяльності в українській радянській музиці. Вивчення композиторської спадщини Л. М. Ревуцького в школі.

Життя і творчий шлях Б. Лятошинського. Характеристика його творчості в різних жанрах (опери, симфонічні твори, кантати, музика до

театральних вистав і кінофільмів), риси самобутнього стилю. Інтернаціональні риси його музики та їх використання у музично-виховному процесі в школі.

Коло образів в музики Б. Лятошинського. Могутній і яскравий симфонізм. Тип симфонізму.

Особливості хорів на вірші Т. Шевченка. Його фортепіанна та симфонічна творчість. Характеристика творчого шляху В.Косенка (1896-1938). Фортепіанні твори для дітей. Фортепіанний цикл “Одинадцять етюдів у формі старовинних танців”. Твори для дітей (24 дитячі п’єси з програмними назвами). Симфонічні твори: ”Героїчна увертюра”, ”Молдавська поема”, ”Класичне тріо”.

Розквіт української музики в другій половині ХХ століття

Музичне виконавство та мистецькі колективи 40-50 р.р. Пісенно-хорова творчість (П. Майборода, С.Козак, А.Кос-Анатольський).

Музичний театр. Оперна творчість В.Корейка(“Лісова пісня”), К. Данькевича (“Богдан Хмельницький”). Балетні постановки на основі фольклорних мотивів (балет В.Кирейка “Тіні забутих предків”).

Відтворення західноукраїнських фольклорних джерел в “Закарпатських ескізах” В.Гомоляки, “Гуцульській рапсодії” Г.Майбороди.

Життєвий і творчий шлях М. Колесси. Його хорова і симфонічна творчість.

Український музичний авангард 60-х років. В. Сильвестров, А. Грабовський, В. Губа, Є. Станкович – їх творчі настанови та здобутки (“Чотири українські пісні” А.Грабовського).

Оперна та балетна творчість в доробку В.Губаренка. Хорова музика в діяльності Л. Дичко.

Неокласична хвиля у творчості: М.Бібіка, В.Зубицького, І.Кириліної, В.Камінського, Ю.Ланюка, О.Козаренка. Масові жанри: рок і поп-музика. Пісенна творчість - традиції і новаторство.

Творчість М. Скорика, його симфонічні та хорові твори. В.Сильвестров та сучасний погляд на “технічні ефекти”. Е.Станкович та його камерні симфонії.

Твори сучасних українських композиторів для дітей: А.Мігай, Б.Фільц та ін.

Творчість О. Кошиця, І. Соневицького. Творчість Мар’яна Кузана та його захоплення поезією Т.Шевченка. Модерна творчість Вірка Балея. Церковна музика в творчості Андрія Гнатишина.

Розділ 2.8. «ХОРОЗНАВСТВО»

Вокально-ансамблева техніка

Походження християнського хорового співу Київської Русі. Хорове виконавство та розвиток хорової культури в історичному аспекті. Джерела хорового мистецтва. Жанри хорової музики. Виявити характерні особливості розвитку хорової культури України та Росії у взаємозв’язку основних напрямків: народної, духовної та світської орієнтації.

Шкільна хорова пісня та сучасні проблеми дитячого хорового виховання.

Хор як вокальна організація. Типи та види хорів: (однорідний, мішаний, неповний мішаний); характеристика вокально-технічних і художньо-виконавських можливостей хорів; види хорів (одноголосні, двоголосні, триголосні і т.д.). Сучасні професійні, академічні і народні хори. Дитячі хори, їх особистості і виконавські можливості.

Хорові партитури (визначення термінів «хорова партія», характеристика її загального і робочого діапазонів, регістрів, тембру, технічних і художніх можливостей). Кількісний склад партій і хорів.. Розташування хорового колективу на сцені і в хоровому класі.

Характеристика хорової звучності. Класифікація голосів та їх співацьких діапазонів.

Будова голосового апарату. Хрящі, м'язи, повітряні пазухи; формування вокального звуку в резонаторах (головний, грудний). Захворювання голосового апарату (інфекційні, професійні). Охорона дитячого голосу.

Вокально-ансамблева техніка. Співацька установа (установа голови, корпусу, шиї, ніг) – основа звукоутворення. Співацьке дихання. Основні види співацького дихання. Значення дихання в хоровому співі. Процес звукоутворення. Атака звуку (тверда, м'яка, придихання). Різні види характеру звуковедення (*legato*, *non legato*, *non staccato*, *staccato*). Формування голосних звуків у співі. Спів затуленим ротом.

Хоровий стрій. Хоровий стрій – один з головних елементів хорової звучності. Стрій мелодичний, гармонічний. Мелодичний стрій: досягнення унісону в партії шляхом виконання законів правильного інтонування інтервалів, ступенів ладу в мажорі та мінорі. Гармонічний, вертикальний стрій і його зв'язок з мелодичним строем. Інтонування акордів. Взаємозв'язок дихання і строю, вокалу і строю. Розвиток слухових здібностей співаків. Умови, які впливають на стрій.

Вокально-хорова робота в хорі

Ансамбль хору. Значення ансамблю як одного з головних елементів хорової звучності. Загальний та приватний ансамбль. Залежність приватного ансамблю (ансамблю окремої хорової партії) від кількості та якості голосів в партіях. Різновиди хорового ансамблю: унісонний, інтонаційний, дикційний, тембровий, ритмічний, темповий, динамічний, природний, штучний. Шляхи досягнення ансамблю. Значення співацьких вправ для досягнення ансамблю в хорі.

Фактура. Розуміння фактури в хоровому творі. Різновиди фактури – гармонічна, гомофонно-гармонічна, поліфонічна (класична поліфонія, імітаційна, народно-підголосочна, канон), соліст з хором. Вплив динаміки на створення якісної фактури твору.

Теситура. Ансамбль в залежності від теситурних умов твору.

Дикція – один із головних засобів розкриття художнього змісту хорового твору. Особистості співацької дикції. Артикуляційний апарат.

Хоровий спів, як поєднання слова та музики. Значення мови в музичному творі. Особливості вимови українського тексту у співі. Особливості вимови російського тексту у співі.

Підготовчий етап розучування хорового твору. Вивчення партитури диригентом. Взірцевий план роботи диригента над партитурою. Письмова анотація хорового твору: загальний аналіз твору, музично-теоретичний аналіз, вокально-хоровий аналіз, виконавський аналіз твору; складання плану хорових репетицій. Розучування хорового твору з колективом виконавців. Дві фази цієї роботи – відпрацювання вокально-технічних засобів хорової партитури і засвоєння твору співаками, як художнього цілого.

Розспівування хорового колективу. Унісонні та октавно-унісонні розспівування. Гармонічні розспівування хору. Прийоми задавання тону.

Організація шкільного хору. Попередні обговорення питань, пов'язаних з утворенням шкільного хору. Перевірка у дітей музичних і співацьких здібностей. Підготовка приміщення та інструменту до репетицій. Перша зустріч керівника і колективу. Вибори органу самокерування. Складання планів і визначення змісту занять. Організація обліку відвідувань.

Організація концертних виступів шкільного хору.

Робота над репертуаром в шкільному хоровому колективі. Значення формування репертуару в діяльності хору. Принципи підбору репертуару: доступність хорового твору для виконання, доступність літературного тексту творів для різних вікових категорій школярів.

Розділ 2.9. «ХОРОВЕ АРАНЖУВАННЯ»

Основні види перекладання хорової партитури

Розуміння співочого голосу. Класифікація голосів. Хорові партитури (визначення «хорова партія», характеристика її загального і робочого діапазонів, регістрів, тембру, технічних і художніх можливостей). Способи викладення музичного матеріалу засобами хору.

Перекладення хорової партитури із збереженням кількості голосів. Перекладення хорових творів різного типу для дитячого та юнацького хору. Ретельний аналіз партитури оригіналу, виявлення теситурних умов кожної хорової партії; транспозиція; прийоми перекладення хорової партитури.

Перекладення хорової партитури із зменшенням кількості голосів. Перекладення творів мішаного хору на різні види дитячого та юнацького хору. Особливості і правила аранжування з триголосного та чотириголосного мішаного і неповного мішаного хору на різні види шкільного хору. Формування голосу шляхом об'єднання двох – трьох партій багатоголосної партитури. Використання творів різноманітної фактури, полегшення фактури за рахунок зняття подвоєнь, пропуск менш значних мелодичних ліній, спрощення акордів, переклад з широкого розташування акордів в мішане і тісне, переміщення низьких голосів дорослого хору в адекватну дитячим голосам теситуру.

Перекладення хорової партитури із збільшенням кількості голосів. Перекладення з клавіру на різні види дитячого та юнацького хору.

Визначення фактури супроводу, його особистості для створення додаткового голосу при аранжуванні пісень і романсів, прагнення до плавного, зручного голосоведіння, уважного використання стрибків, ретельний аналіз теситурних умов, які впливають на вибір тональності.

3.Критерії оцінювання

Фахове випробування складається з двох етапів: теоретичного та практичного.

Теоретичний етап включає в себе 95 тестів закритого типу (з альтернативними вибірковими відповідями в 4-х варіантах) і оцінюється 0,8 бала за кожну правильну відповідь.

Практичний етап включає 5 тестів відкритого типу, за які вступник може набрати від 0 до 24 балів.

Остаточна конкурсна оцінка (КО) за 200-бальною шкалою (від 100 до 200) формується за формулою:

$$КО = 3Т+ВТ,$$

де **3Т** – бали за виконання тестів закритого типу, **ВТ** – бали за виконання тестів відкритого типу.

Оцінювання тестів

Кількість правильних відповідей за тестові питання	Бал за 200-бальною шкалою оцінювання	Кількість правильних відповідей за тестові питання	Бал за 200-бальною шкалою оцінювання
0	100,0	48	138,4
1	100,8	49	139,2
2	101,6	50	140,0
3	102,4	51	140,8
4	103,2	52	141,6
5	104,0	53	142,4
6	104,8	54	143,2
7	105,6	55	144,0
8	106,4	56	144,8
9	107,2	57	145,6
10	108,0	58	146,4
11	108,8	59	147,2
12	109,6	60	148,0
13	110,4	61	148,8
14	111,2	62	149,6
15	112,0	63	150,4
16	112,8	64	151,2
17	113,6	65	152,0
18	114,4	66	152,8
19	115,2	67	153,6
20	116,0	68	154,4

21	116,8	69	155,2
22	117,6	70	156,0
23	118,4	71	156,8
24	119,2	72	157,6
25	120,0	73	158,4
26	120,8	74	159,2
27	121,6	75	160,0
28	122,4	76	160,8
29	123,2	77	161,6
30	124,0	78	162,4
31	124,8	79	163,2
32	125,6	80	164,0
33	126,4	81	164,8
34	127,2	82	165,6
35	128,0	83	166,4
36	128,8	84	167,2
37	129,6	85	168,0
38	130,4	86	168,8
39	131,2	87	169,6
40	132,0	88	170,4
41	132,8	89	171,2
42	133,6	90	172,0
43	134,4	91	172,8
44	135,2	92	173,6
45	136,0	93	174,4
46	136,8	94	175,2
47	137,6	95	176,0

Вимоги до практичного етапу фахового випробування

Додаткова спеціалізація: Хорове диригування

Практичний етап включає в себе 5 завдань:

1. Диригування та гра партитури а capella підготовленої програми.
2. Диригування твору з супроводом підготовленої програми.
3. Транспонування шкільної пісні відомими способами.
4. Читання партитури з аркуша (а capella).
5. Анотація до хорового твору без супроводу.

Вимоги до виконання індивідуальної програми

Мета – визначити рівень музичних здібностей абітурієнта, рівень вокально-хорового та диригентського розвитку та ступінь готовності до майбутнього навчання зі спеціальності.

Абітурієнт повинен виконати напам'ять два підготовлені твори:

- хоровий твір а capella;
- хоровий твір з супроводом.

Індивідуальна програма з хорового диригування повинна включати твори різного рівня складності і відповідати ступеню підготовки абітурієнта.

Хорові твори мають бути різними за формою, жанрами, характером, ступенем складності та виконуватися на певному професійному рівні, а саме напам'ять, емоційно, виразно.

Абітурієнт при виконанні індивідуальної програми повинен:

- аналізувати твір з використанням знань з предметів історико-теоретичного, диригентсько-хорового циклів;

- вміти давати налаштування хору на певну тональність від камертону, роздавати звуки першого акорду;

- виконувати на фортепіано напам'ять хорову партитуру, враховуючи художньо-стильові особливості;

- уміти за допомогою зміни амплітуди та площини показати прийоми переходу до швидких та повільних темпів, прийоми передачі агогіки;

- відчувати і методично-аналітично усвідомлювати хорові партії шляхом їх проспівування різноманітними способами;

- влучно використовувати музичну термінологію у сфері співацького звукоутворення, хорознавства, стисло і ёмко формувати власну думку, методичні рекомендації тощо;

- спираючись на специфіку вокально-хорового мистецтва, враховуючи стиль композитора, за допомогою жестів передати художній зміст твору.

При виконанні третього завдання (читання партитури з аркуша) абітурієнт повинен уміти:

- виконати на фортепіано партитуру гомофоно-гармонічного чи поліфонічного складу для хору без супроводу (за завданням);

- виконати на фортепіано партитуру для соло і хору без супроводу;

- транспонувати уривок із партитури для хору без супроводу середньої трудності на інтервал до великої терції (за завданням);

- надати список вивчених у класі партитур і вміти дати стисло відповідь на питання, пов'язані з їх змістом.

Вимоги до практичного етапу фахового випробування

Додаткова спеціалізація: Інструментальне виконавство

Практичний етап включає в себе 5 завдань:

1. Виконання твору крупної форми (сонати, варіації).

2. Виконання поліфонічного твору (прелюдії та фуги, інвенції, симфонії).

3. Виконання концертної п'єси українського або зарубіжного композитора.

4. Вербальна анотація виконаних творів.

5. Читання нот з аркуша.

Вимоги до виконання індивідуальної програми на музичному інструменті

Мета – визначити рівень музичних здібностей абітурієнта, рівень інструментального розвитку та ступінь готовності до майбутнього навчання зі спеціальності у вузі.

Індивідуальна програма з основного музичного інструменту повинна включати твори різного рівня складності і відповідати ступеню підготовки абітурієнта.

Музичні твори мають бути різними за формою, жанрами, характером та виконуватися на певному професійному рівні, а саме: напам'ять, емоційно, виразно. До індивідуальної програми на вступні випробування необхідно включати твори різних композиторських шкіл, різноманітні за жанрами і характером.

Абітурієнт повинен виконати твір крупної форми :

- розкрити риси стилю, показати контрастність частин та партій, єдність та інтенсивність розвитку тематичного матеріалу, а також відчуття стрижневого темпу;

- у варіації розкрити художньо-образну структуру твору, окремих варіацій або окремих циклів , показати прийоми варіювання та фігураційну обробку теми.

Абітурієнт повинен виконати поліфонічний твір (прелюдії , фуґи, інвенції, симфонії), розкрити імітаційну природу поліфонічної музики, мелодійний рух голосів, які відрізняються неперервною рухливістю, синтаксичну та артикуляційну ясність та логічність голосоведення.

Абітурієнт повинен виконати концертну п'єсу, розкрити її виразні особливості, ладо-гармонічну сферу, показати взаємодію художніх та технічних засобів щодо втілення художньо - музичного образу.

Також завданням практичної частини фахового випробування є *вербальна анотація виконаних творів.*

Мета – виявити загальноосвітній рівень абітурієнта в галузі фортепіанного мистецтва.

Аналізуючи кожний з виконаних творів абітурієнт повинен розповісти про:

➤ короткі біографічні відомості композитора з опорою на найбільш значимі факти його життя і творчості. Важливою задачею є поняття абітурієнтом загальнокультурного контексту епохи, коли жив та творив композитор, розкриття основних стилістичних напрямів в музиці його часу. Звернути увагу на індивідуальні риси стилю композитора, а також виявлення у творі новаторських або традиційних музичних прийомів;

➤ жанрові особливості твору та його форму;

➤ художній образ музичного твору;

➤ засоби виразності (метр, ритм, темп, розмір, динаміку, гармонічні засоби, агогіку, тональний план твору);

➤ технічні труднощі та методи їх подолання у фортепіанному творі.

П'ятим завданням практичної частини є виконання творів з аркуша.

**Критерії оцінювання практичних завдань
Спеціалізація «Хорове диригування»**

Недостатній рівень	0 – 1,2 бали	виставляється абітурієнту за наявність грубих помилок у техніці диригування та невміння мануального втілення художнього образу твору, відсутність важливих розділів анотації, невміння транспонувати шкільну пісню та читати хорової партитури.
Частковий рівень	1,3-2,4 бали	виставляється абітурієнту, якщо він допустив ряд помилок у показі під час диригування хорових творів, неемоційне їх виконував, допускав суттєві помилки в анотації хорового твору, робив значні помилки при читанні хорової партитури з аркуша та транспонуванні шкільної пісні.
Не повний рівень	2,5-3,6 бали	виставляється абітурієнту, який володіє диригентською технікою та вмінням мануального втілення конкретного художнього образу, показав технічну досконалість, проявив особливу музикальність, але допустив несуттєві помилки, випадковості, які не впливають на загальне виконання диригентської програми, грамотно і логічно зробив анотацію хорового твору. На належному рівні прочитав хорову партитуру з аркуша, але допустив деякі помилки при транспонуванні шкільної пісні.
Повний рівень	3,7-4,8 бали	виставляється абітурієнту, який володіє яскравою диригентською технікою в усій її різноманітності для мануального втілення конкретного художнього образу твору, значним арсеналом музично-теоретичних знань, теоретико-методологічних основ практичного виховання фахівця з диригентсько-хорових дисциплін. Уміє максимально використовувати в педагогічній та практичній діяльності набуті знання й практичні навички з хорового диригування, успішно вирішує всі практичні завдання, які сприяють формуванню музичної культури та професійній направленості майбутнього фахівця. Чітко, повно, грамотно та логічно зробив анотацію виконаного хорового твору, виявив творчу самостійність, з точністю прочитав хорову партитуру з аркуша, зробив транспонування шкільної пісні без помилок.

**Критерії оцінювання практичних завдань
Спеціалізація «Інструментальне виконавство»**

Недостатній рівень	0 – 1,2 бали	Виставляється абітурієнту, якщо він не виконав програму напам'ять, допускав грубі помилки в текстах, не дотримувався авторської трактовки твору, показав темпову та ритмічну нестабільність, допускав грубі помилки в нюансуванні та педалізації, не розкрив художнього образу творів, відсутня техніка виконавства. Відсутній самоконтроль та корекція у виконанні музичних творів. Під час вербальної анотації робив суттєві помилки, не володіє інформацією про композиторів та особливості їх творчості, про основні стилістичні напрями в музиці їх часу, не володіє знаннями про риси стилю композиторів, а також не має уяви про музичний образ твору і засоби його виразності, не може виявити самостійності суджень. Не прочитав запропонований нотний текст з аркуша.
Частковий рівень	1,3-2,4 бали	Виставляється абітурієнту, якщо він виконав програму напам'ять, але допускав ряд помилок у відтворенні нотного тексту, поверхово передав стильові особливості творів і недостатньо прокоментував їх. Вербальну анотацію дав поверхово, не зовсім логічно і чітко. Робив значні помилки при читанні нот з аркуша.
Не повний рівень	2,5-3,6 бали	Виставляється абітурієнту, якщо він на достатньому рівні виконав програму напам'ять, показав технічну досконалість, проявив особливу музикальність, вільно володіє музичним інструментом, допустив несуттєві помилки, випадковості, які не впливають на загальне виконання програми, грамотно і логічно зробив вербальну анотацію музичних творів, які виконував. На належному рівні прочитав нотний текст з аркуша.
Повний рівень	3,7-4,8 бали	Виставляється абітурієнту, якщо він на високому рівні виконав програму напам'ять з високою художньою виразністю, показав технічну досконалість, проявив особливу музикальність, всебічно розкрив стильові ознаки музичних творів, чітко, повно, грамотно та логічно зробив вербальну анотацію виконаних творів, виявив творчу самостійність, з точністю прочитав нотний текст з аркуша.

Орієнтовний перелік творів, рекомендованих до виконання:

Жіночі, чоловічі, мішані хори без супроводу

- Анцев М., сл.О.Пушкіна. Обвал.
- Аренський О., сл.О.Пушкіна. Анчар.
- Бортнянський Д., рос. текст О.Машистого. Фуга з Концерту №24.
- Вахнянін А., сл. Т.Шевченка. Садок вишневий коло хати.
- Віники. Російська народна пісня.Обр. Ф.Рубцова.
- Дичко Л., сл. Народні. Петрівочка з „Камерної сонати №1”.
- Лятошинський Б., сл. О.Пушкіна. Туча.
- Майборода Г. Хор з II дії опери „Милана”.
- Ніжанківський О., сл.Ю.Федьковича. Золоті зорі.

- Парцхаладзе М., сл. Т.Ереставі, рос. текст М.Лапірова. Февраль или май.
- Римський – Корсаков М., сл. народні. Татарський полон.
- Рубин В., сл.А.Блока. Веселимся, кружимося.
- Свиридов Г., сл. О.Пушкіна. Наташа /з хорового циклу „Пушкінський вінок”/.
- Свиридов Г. Старовинний танець з циклу „Три п’єси з альбому для дітей”
- Танєєв С., сл.О.Пушкіна. Аделі.
- Танєєв С., сл.Я Полянського Вечір.
- Танєєв С., сл. Я Полонського. Посмотри кака я мгла.
- Українські народні пісні : Бандура. Обр.Г.Давидовського; На вулиці скрипка грає. Обр.О.Кошиця; Ой піду по коліна в лободу. Обр.О.Кошиця; Утоптала стежечку через яр. Обр.Ю.Мейтуса.
- Чайковский П., сл.М.Цыганова. Без поры, да без времени.

Жіночі, чоловічі, мішані хори з супроводом

- Бізе. Ж. Agnus dei .Пер.А.Долгунова.
- Бізе Ж. Марш і хор з IV дії опери „Кармен”
- Бородин. А. Солнцу красному слава. Хор из оперы «Князь Игорь».
- Гершвин Д. Как тут усидеть. Хор из оперы «Порги и бес».
- Верді Дж. Победа! Победа! Хор з опери „Отелло”
- Власов О., сл. О.Пушкіна. Фонтану Бахчісарайського дворца.
- Глінка М., сл.М.Кукольніка. Попутна.
- Гуно Ш. Марш солдат з IV дії опери „Фауст”.
- Костецький М., сл. О.Новицького Люблю я тебе, Україно.
- Лисенки М., сл. Т.Шевченка. Оживуть степи, озера. Ч.5 з кантати „Радуйся, Ниво неполита”.
- Моцарт В.Lacrimosa Ч 7. Reguem.
- Моцарт В. Ave verum. Пер. Для хору Ф.Богуслава.
- Моцарт В. Бегите, спасайтесь! Хор из оперы «Идоменей».
- Ніщинський П. Закувала та сива зозуля. Чоловічий хор з „Вечорниць” до драми Т.Шевченка „Назар Стодоля”.
- Ревуцький Л., сл. Т.Шевченка. Хустина/кантата.
- Сметана Б.Как же нам не веселиться. Хор из оперы «Проданная невеста».
- Стеценко К., сл. І.Франка. Єднаймося/кантата.
- Хороводы заводите. Эстонская народная песня. Рус. текст. А.Антоня, обр. С.Полянского.
- Форе Г. Reguem aeternam з Reguem ре-минор.
- Чайковский П. „Проводы масленицы” из музыки к весенней сказки А.Островского «Снегурочка».
- Чайковский П. Хор и пляска крестьян из оперы «Евгений Онегин» / «Болят, мои скоры ноженьки», «Уж как по мосту, мосточку».
- Чайковский П. Гимн из I действия оперы «Орлеанская дева».
- Ченчик. Українська народна пісня. Обр.О.Кошиця.

Рекомендований орієнтовний перелік творів з читання партитур Дворянкові

- Александров А.В. «Ах, не одна во поле дороженька», «Горы»
- Даргомыжский А. «На севере диком»
- Кастальский А. «Под большим шатром», «На тройке»
- Лядов А. «Ты не стой, колодец»
- Шуберт Ф. «Ночь»
- Шуман Р. «Вечерняя звезда», «Тишина»

Трирядкові

- Даргомыжский А. «Где наша роза?»
- Копосов А. «Я вечер, млада», «Уж я золото хороню»
- Лятошинский Б. «По небу крадется луна»
- Никольский А. «На горе петухи поют»
- Новиков А. «Веселый пир», «Любовь»
- Свешников А. «Соловьем залетным», «Позарастили стежки-дорожки», «Белая черемуха»

Чотирирядкові

- Аракашвили Д. „О поэте”
- Бородин А. „Грезы”
- Глазунов А. „Эй, ухнем”
- Дунаевский И. „Колыбельная”
- Егоров А. „Алые гвоздички”
- Калинин Виктор. „Жаворонок”, „Солнце, солнце встает”, „Ой, честь ли то молодцу”, „Элегия”, „Слезы”
- Лядов А. „Ты не стой, колодец” (ред. А.Сапожникова)
- Лятошинский Б. „Осень”
- Мусоргский М. „У ворот, ворот батюшкиных”, „Ты взойди, солнце красное”
- Римский-Корсаков Н. „Со вьюном я хожу”
- Свешников А. „У зори-то у зорнньки”, „Как пойду я на быстру речку”
- Танеев С. „Серенада”

Перелік творів, рекомендованих до виконання на музичному інструменті:

- твори французьких та італійських клавесиністів 18 століття (Ф.Куперен, Ж.- Ф.Рамо, Ф.Дандріє, Д. Скарлатті);
- клавірні твори Й.Баха, Г.Генделя;
- твори віденських класиків 18 – 19 століття (Й.Гайдн, В.Моцарт, Л.Бетховен);
- твори російських клавирістів другої половини 18 – початку 19 століття (В. Трутовський, Ж.Кашин, А.Жилін);
- твори зарубіжних композиторів – романтиків 19 століття (Ф.Шуберт, К.Вебер, Ф.Мендельсон, Р.Шуман, Ф.Шопен, Ф.Ліст);
- твори російських композиторів 19 століття (М.Глінка, П.Чайковський, А.Рубінштейн, М.Балакирев, М. Мусоргський, О.Бородин);

- твори українських композиторів 18 – 20 століття (Д.Бортнянський, А.Ведель, М.Березовський, М.Лисенко, М.Аркас, С.Гулак – Артемівський, К.Стеценко);
- твори зарубіжних композиторів 19 – 20 століття (Й. Брамс, К.Дебюссі, Б. Сметана, А.Дворжак);
- твори російських композиторів 20 століття (О.Скрябін, С.Рахманінов, С.Танєєв, О.Глазунов, О.Лядов, М.Метнер);
- твори композиторів 20 – 21 століття (С.Прокоф'єв, Д.Шостакович, Д.Кабалевський, Р.Щедрін, А.Бабаджанян, І.Шамо, Б.Лятошинський, С.Людкевич, О.Штогаренко, Д.Гершвін, П.Хіндеміт, Б.Барток, Ф.Пуленк, С.Скорик).

4.Список рекомендованої літератури

«Хорове диригування»

Основна література

1. Єгоров О. Теорія і практика роботи з хором / О. Єгорова. - Київ, Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, 1969. – 236 с.
2. Краснощеков В. Вопросы хороведения / В.Краснощеков. - М., 1969. – 178 с.
3. Лобова Е.А. Хор и хороведение. Что нужно знать руководителю самодеятельного хора / Е.А.Лобова. - М., 1965. – 156 с.
4. Пигров К.К. Руководство хором / К.К. Пигров. - М., 1964. – 136 с.
5. Чесноков П.Г. Хор и управление им.Пособие для хоровых дирижеров / П.Г. Пигров. 3-є издание - М., 1961. – 189с.

Додаткова література

1. Горбенко С.С. Дитяче хорове виховання в Україні / С.С.Горбенко. - Київ, 1999. – 234 с.
2. Драгоманов М. Народні школи на Україні / М.Драгоманов. - Київ, 1877. – 287 с.
3. Владимирский Ф. Школьное пение / Ф.Владимирский // Российская музыкальная газета. - 1904, №25-26.
4. Козицький П.О. Спів і музика в Київській академії за 300 років її Існування / П.О.Козицький. - Київ, Музична Україна, 1971.- 198 с.
6. Кречківський А.Ф. Нариси з історії хорового мистецтва України / А.Ф.Кречківський. - Суми, 1996. – 167 с.
7. Стулова Г. Хоровой класс / Г. Стулова. - М., Просвещение, 1988. – 156 с.
8. Тевлин Б. Работа с хором. Методика / Б. Тевлин. – М.,1972. – 156 с.

«Основний музичний інструмент»

Основна література

1. Алексеев А. Д. Методика обучения игре на фортепиано / А. Д. Алексеев. – М.: Музыка, 1978. – 120 с.

2. Баренбойм Л. А. Музыкальная педагогика и исполнительство / Л. А. Баренбойм. – Л.: Музыка, 1974. – 250 с.
3. Воеводина Л. П. Использование структурно-логических схем в формировании целостного восприятия музыкального произведения: методические рекомендации для студентов музыкально-педагогического факультета / Л. П. Воеводина. – Ворошиловград : ВГПИ, 1983. – 40 с.
4. Коган Г. М. У врат мастерства: психологические предпосылки успешности пианистической работы / Г. М. Коган. – [3-е изд., доп.]. – М.: Музыка, 1969. – 264 с.
5. Либерман Е. Творческая работа пианиста с авторским текстом / Е. Либерман. – М, 1988. – 110 с.
6. Милич Б. Про формування і вдосконалення викладацької майстерності педагогів-піаністів / Б. Милич. – К., 1971. – 60 с.
7. Рабинович И. О работе с учеником над музыкальным произведением (Очерки по методике обучения игре на фортепиано / И. Рабинович. – I выпуск. – М., 1955. – 158 с.
8. Савшинский С. И. Работа пианиста над музыкальным произведением / С. И. Савшинский. – М. : Музыка, 1964. – 124 с.

Додаткова література

1. Баренбойм Л. А. Музыкальная педагогика и исполнительство / Л. А. Баренбойм. – Л.: Музыка, 1974. – 250 с.
2. Брагина О. О работе над музыкальным произведением / О. Брагина // Вопросы фортепианной педагогики. – Выпуск 3. – М., 1971. – 98 с.
3. Кременштейн Б. Воспитание самостоятельности учащегося в классе специального фортепиано / Б. Кременштейн. – М., 1960. – 148 с.
4. Мартинсен К. Индивидуальная фортепианная техника на основе звукотворческой воли / К. Мартинсен. – М.: Музыка, 1966. – 165 с.
5. Муцмахер В. И. Совершенствование музыкальной памяти в процессе обучения игре на фортепиано / В. И. Муцмахер. – М., 1984. – 78 с.
6. Николаева А. А. Очерки по методике обучения игре на фортепиано. Выпуск первый / А. А. Николаева. – М. : Музгиз, 1950. – 200 с.

«Методика музичного виховання»

Основна література

1. Абдуллин Э. Б. Теория и практика музыкального обучения в общеобразовательной школе: пос. для учителя / Э. Б. Абдуллин. – М.: Просвещение, 1983. – 112с.
2. Арчажникова Л. Г. Профессия – учитель музыки / Л. Г. Арчажникова. – М. : Просвещение, 1984. – 112с.
3. Гадалова И. М. Методика викладання музики в початкових класах: навч. пос. / И. М. Гадалова. – К. : ІСДО, 1994. – 272с.
4. Гумінська О. О. Уроки музики в загальноосвітній школі: метод. посібник. / О. О. Гумінська. – Тернопіль: навчальна книга – Богдан, 2003. – 104с.
5. Дмитриева Л. Г. Методика музыкального воспитания в школе: уч. пос. / Л. Дмитриева, Н. Черноиваненко – М.: Academ A, 1998. – 207с.

6. Кабалевський Д. Як розповідати дітям про музику? / Д. Кабалевський. - К.: Муз.Україна, 1981. – 320с.
7. Кабалевський Д. Про трьох китів та про інші цікаві речі / Д.Кабалевський. – К.: Веселка, 1980. – 167с.
8. Комплексна програма художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах // Книга вчителя дисциплін художньо-естетичного циклу : довідково-методичне видання / [упор. М. С. Демчишин, О. В. Гайдамака]. – Х. : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006, – С. 171 – 211.
9. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах /Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – №10. – 2004. – 32 с.
10. Леонтович М. Д. Практичний курс навчання співу у середніх школах України / М. Д. Леонтович. – К.: Муз.Україна, 1989. – 136с.
11. Масол Л.М. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах / Л. М. Масол // Шкільний світ. – 2002. – № 9. – С. 1–16.
12. Огороднов Д. Музыкально-певческое воспитание детей в общеобразовательной школе / Д. Огороднов. – К. : Музична Україна, 1987. – 165с.
13. Програми та поурочні методичні розробки для загальноосвітніх шкіл. Музика: 1 - 4 класи / авт. кол.: О. Ростовський, Р. Марченко, Л. Хлебникова, З. Бервецький. – К.: Перун, 2001. – 128с.
14. Програми та поурочні методичні розробки для середніх загальноосвітніх шкіл. Музика: 5 - 8 класи / авт.кол.: О.Ростовський, Р.Марченко, Л. Хлебникова, З. Бервецький. – К.: Перун, 2001. – 102с.
15. Ростовський О. Я. Педагогіка музичного сприймання: навч.метод. пос. / О. Я. Ростовський. – К.: ІЗМН, 1997. – 248с.
16. Ростовський О. Я. Методика викладання музики в початковій школі: навч.метод.пос.2-е вид. доп. / О. Я.Ростовський. – Тернопіль: навчальна книга. – Богдан, 2000. – 216с.
17. Ростовський О. Я. Методика викладання музики в основній школі: навч.метод.пос. / О. Я. Ростовський. – Тернопіль: Богдан, 2001. – 272с.
18. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти: навч.- метод.посіб. / О. Я. Ростовський. – Тернопіль: навчальна книга – Богдан, 2011. – 640с.
19. Элементарное музыкальное воспитание по системе К. Орфа / ред.-сост. П. Баренбойм. – М.: сов.композитор, 1978. – 367с.

Додаткова література

1. Асафьев Б. В. Избранные статьи о музыкальном просвещении и образовании. – 2 – е изд. / Б. В. Асафьев. – Л.: Музыка, 1973. – 144с.
2. Внесок українських композиторів у теорію і практику музично-естетичного виховання школярів. // Музика в школі. Вип. 8. – К., 1982. – 123с.

3. Медушевский В. В. О закономерностях и средствах художественного воздействия музыки / В.В. Медушевский. – М.: Музыка, 1976. – 254с.
4. Музыка в 4-7 классах: метод. пос. для учителя. – М.: Просвещение, 1986. – 173с.
5. Падалка Г. Учитель, музыка, діти / Г.Падалка. – К. : Муз.Україна, 1982. – 144с.
6. Ростовський О. Я. Взаємозв'язок різних видів мистецтва на уроках музики: метод. реком. / О. Я.Ростовський. – К. : Освіта, 1991. – 48с.
7. Стулова Г. П. Хоровой класс: Теория и практика вокальной работы в детском хоре: уч.пос. / Г. П. Стулова. – М.: Просвещение, 1988. – 328с.
8. Теплов Б. М. Психология музыкальных способностей // Избранные труды: В 2-х т. Т.1. – М.: Педагогика, 1985. – 222с.
9. Халабузарь П., Попов В., Добровольская Н. Методика музыкального воспитания: уч. пос. / П.Халабузарь, В.Попов, Н.Добровольская. – М.: музыка, 1989. – 175с.
10. Хлебникова Л. О. Виховання музикою // Навчання і виховання шестирічних першокласників: / зб.ст. /упор. К.Прищепа. – К. : рад.школа, 1990. – С.155-168.
11. Шацкая В. Н. Музыкально - эстетическое воспитание детей и юношества / В. Н. Шацкая. – М.: Педагогика, 1975. – 197с.

«Сольфеджіо»

Основна література

1. Андреева О. Основы музыкальной грамоты / О. Андреева – К. : «Музична Україна», 1993. – 123 с.
2. Блюм Д.А. Гармоническое сольфеджио: учебное пособие / Д.А.Блюм – М.: Сов. композитор. 1991. – 70 с.
3. Васильева К., Гиндина М., Фрейндлинг Г. Двухголосное сольфеджио / К.Васильева, М.Гиндина, Г.Фрейндлинг – [2-е изд.] – Л.: Музыка, 1982. – 116 с.
4. Вахромеев В.А. Элементарная теория музыки / В. Вахромеев – М.: Музыка, 1966. – 202 с.
5. Вахромеева Т.А. Справочник по музыкальной грамоте и сольфеджио / Т.А. Вахромеева – М.: Музыка, 2004. – 89 с.
6. Виноградов Г., Красовская Е. Занимательная теория музыки / Г.Виноградов, Е.Красовская – М.: Сов. Композитор, 1991. – 192 с.
7. Драгомиров П.Н. Учебник сольфеджио: учебное пособие / П.Н.Драгомиров – М.: Сов. композитор. 1994. – 65 с.
8. Красинская Л., Уткин В. Элементарная теория музыки / Л. Е. Красинская, В. Ф. Уткин. – [3-е изд.] – М.: Музыка, 1983. – 300 с., нот.
9. Ладухин М. Одноголосное сольфеджио / М. Ладухин – М. : Музыка, 1984. – 46 с.
10. Побережна Г. І. Загальна теорія музики : підруч. / Г. І. Побережна, Т. В. Щериця. – К. : Вища школа, 2004. – 298, [6] с.

11. Смаглий Г. А., Маловик Л. В. Основи теорії музики : підруч. / Г. А. Смаглий, Л. В. Маловик – Х. : Факт, 1998. – 231 с.
12. Способин И. Элементарная теория музыки / И. Способин – М. - Л., 1960 – 168 с.
13. Фридкин Г. Практическое руководство по музыкальной грамоте / Г. Фридкин – М., 1981. – 143 с.
14. Хвостенко В. Задачи и упражнения по элементарной теории музыки / В. Хвостенко. – М. : Музыка, 1968. – 285 с.

Додаткова література

1. Алексеев Б., Мясоедов А. Элементарная теория музыки / Б. Алексеев, А. Мясоедов. – М., 1986. – 231 с.
2. Асафьев Б. В. Музыкальная форма как процесс / Борис Владимирович Асафьев. – [2-е изд.]. – Л. : Музыка, 1971. – 375, [1] с.
3. Виноградов В., Красовская Е. Занимательная теория музыки / В. Виноградов, Е. Красовская – М., 1991. – 247 с.
4. Кравцов Т. Гармонія в системі інтонаційних зв'язків / Т. Кравцов – К., 1984. – 194 с.
5. Павлюченко С. Елементарна теорія музики / С. Павлюченко – К., 1980 – 211 с.
6. Фролова Ю.В. Сольфеджіо 1 том / Ю.В.Фролова. – Ростов-на-Дону: Фенікс, 2007. – 109 с.
7. Фролова Ю.В. Сольфеджіо. 2 том / Ю.В.Фролова. – Ростов-на-Дону: Фенікс, 2007. – 102 с.
8. Фролова Ю.В. Сольфеджіо. 3 том / Ю.В.Фролова. – Ростов-на-Дону: Фенікс, 2007. – 110 с.
9. Фролова Ю.В. Сольфеджіо. 4, 5 том / Ю.В.Фролова. – Ростов-на-Дону: Фенікс, 2007. – 100 с.
10. Фролова Ю.В. Сольфеджіо. 6, 7 том / Ю.В.Фролова. – Ростов-на-Дону: Фенікс, 2007. – 107 с.
11. Калініна Г.Ф. Сольфеджіо. Робочий зошит. 1 том / Г.Ф. Калініна – М., 2000. – 33 с.
12. Калініна Г.Ф. Сольфеджіо. Робочий зошит. 2 том / Г.Ф. Калініна – М., 2000. 34 с.
13. Калініна Г.Ф. Сольфеджіо. Робочий зошит. 3 том / Г.Ф. Калініна – М., 2000. 32 с.
14. Калініна Г.Ф. Сольфеджіо. Робочий зошит. 4 том / Г.Ф. Калініна – М., 2000. 33 с.
15. Калініна Г.Ф. Сольфеджіо. Робочий зошит. 5 том / Г.Ф. Калініна – М., 2000. 34 с.
16. Калініна Г.Ф. Сольфеджіо. Робочий зошит. 6 том / Г.Ф. Калініна – М., 2000. 33 с.
17. Калініна Г.Ф. Сольфеджіо. Робочий зошит. 7 том / Г.Ф. Калініна – М., 2000. 34 с.

«Аналіз музичних творів»

Основна література

1. Бонфельд, М.Ш. Анализ музыкальных произведений: структуры tonальной музыки: учебное пособие для ВУЗов / М.Ш.Бонфельд. – М.: ВЛАДОС, 2003. – 207с.
2. Григорьева, Г.В. Музыкальные формы XX века: курс «Анализ музыкальных произведений»: учебное пособие для вузов/ Г.В.Григорьева. – М.: ВЛАДОС, 2004. – 174с.
3. Заднепровская, Г.В. Анализ музыкальных произведений: Учеб.пособие для студ.муз.-пед.училищ и колледжей/ Г.В.Заднепровская. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2003. – 272с.
4. Назайкинский, Е.В. Стиль и жанр в музыке: учебное пособие для ВУЗов/ Е.В.Назайкинский. – М.:Владос, 2003. – 248с.
5. Соколов, А.С. Введение в музыкальную композицию XX века: учебное пособие по курсу «Анализ музыкальных произведений» / А.С.Соколов. – М.: ВЛАДОС, 2004. – 231с.
6. Холопова, В.Н. Формы музыкальных произведений: учебное пособие для вузов / В.Н.Холопова. – СПб: Лань, 2006. – 489с.
7. Шип С.В. Музична форма від звуку до стилю: навчальний посібник / Сергій Шип. – К.: Заповіт, 1998. – 368 с.

Додаткова література

1. Васина-Гроссман, В.А. Книга о музыке и великих музыкантах / В.А.Васина-Гроссман. – М.: Современник, 1999. – 286с.
2. Гогоберидзе, А.Г. Теория и методика музыкального воспитания детей дошкольного возраста: учебное пособие для вузов / А.Г.Гогоберидзе. – М.: Академия, 2007. – 316с.
3. Основы теоретического музыкознания: Учебное пособие для вузов. Под ред. М.И. Ройтерштейна. – М.: Академия, 2003. – 271с.
4. Психология музыкальной деятельности: Теория и практика: Учебное пособие для вузов. – М.: Академия, 2003. – 366с.
5. Ройтерштейн. М.И. Основы музыкального анализа: учебник для педагогических ВУЗов / М.И.Ройтерштейн. – М.: ВЛАДОС, 2001. – 111с.
6. Способин, И. Музыкальная форма / И.Способин. – М., Музыка, 2007. – 400с.
7. Холопова, В.Н. Теория музыки: мелодика, ритмика, фактура, тематизм: учебное пособие для вузов и училищ / В.Н.Холопова. - СПб: Лань, 2002. – 367с.
8. Холопова В.Н. Гармония: учебник для вузов / В.Н.Холопов. – СПб.: Лань, 2003. – 540с.

«Поліфонія»

Основна література

1. Григорьев С. Учебник полифонии / С. Григорьев, Т. Мюллер – М., 1977. – 109 с.

2. Дубравская Т.Д. Полифония / Т.Д. Дубравская – М., 2008. – 360 с.
3. Евдокимова Ю. Учебник полифонии / Ю. Евдокимова – М., 2000. – 157 с..
4. Мюллер Т. Полифония / Т. Мюллер – М., 1989. – 336 с.
5. Осипова В.Д. Полифония / В.Д. Осипова – О., 2006. – 133 с.
6. Ройтерштейн М. Практическая полифония: Учебно-методическое пособие для музыкальных факультетов / М.И. Ройтерштейн – М., 1998. – 158 с.
7. Скребков С. Учебник полифонии / С. Скребков – М., 1965. – 123 с.
8. Степанов А. Полифония / А. Степанов, А. Чугаев – М., 1972. – 112 с.
9. Фрайонов В. Учебник полифонии / В. Фрайонов – М., 1987. – 207 с.

Додаткова література

1. Берченко Р. В поисках утраченного смысла / Р. Берченко – М., 2005. – 351 с.
2. Должанский А. 24 прелюдии и фуги Д. Шостаковича / А. Должанский – Л., 1970. – 258 с.
3. Друскин М.С. Иоганн Себастьян Бах / М.С. Друскин – М., 1982. – 383 с.
4. Костенко В. Музикознавчі праці, статті, матеріали (до 100 – річчя від дня народження) / В. Костенко – К., 1996. – 67 с.
5. Конюс Г. Курс контрапункта строгого письма в ладах / Г. Конюс – М., 1930. – 85 с.
6. Кочнева И., Яковлева А. Вокальный словарь / И. Кочнева, А. Яковлева – М., 1986. – 71 с.
7. Кушнарёв Х. О полифонии / Х. Кушнарёв – М., 1971. – 75 с.
8. Леонова Е. Полифоническое сольфеджио. Учебное пособие / Е. Леонова – Л., 1990. – 65 с.
9. Ливанова Т. История западноевропейской музыки до 1789 года (Эпоха Возрождения: Учебник в 2-х тт. Т.1 / Т. Ливанова – М., 1983. – 107 с.
10. Лихачёва И. 24 прелюдии и фуги Р. Щедрина / И. Лихачёва – М., 1975. – 111 с.
11. Побережна Г.І., Щериця Т.В. Загальна теорія музики / Г.І. Побережна, Т.В. Щериця – К., 2004. – 303 с.
12. Юцевич Ю. Словарь музыкальных терминов/ Ю. Юцевич – К., 1988. – 262 с.

«Гармонія»

Основна література

1. Абызова Е. Н. Гармония / Е.Н. Абызова. – М. : Музыка, 2008. – 384 с.
2. Барабашов В. Практический курс по гармонии / В. Барабашов . - К. : Музична Україна, 1987. – 259 с.
3. Долматов Н. Гармония / Н. Долматов. – М. : Музыка, 1973. – 364 с.
4. Дубінін І. Гармонія: в 2 ч. / І. Дубінін. – К. : Музична Україна, 1981. – Ч.1 – 1981. – 135 с; ч. 2. – 1981. – 173 с.
5. Степанов А. Гармонія / А. Степанов. – М. : Музыка, 1971. – 237 с.
6. Учебник по гармонии. / И. Дубовский, С. Евсеев, И. Способин, В. Соколов. – М. : Музыка, 2007. – 480 с.

Додаткова література

1. Алексеев Б. Задачи по гармонии / Б. Алексеев. – М. : Музыка, 1976. – 247 с.
2. Григорьев С. Теоретический курс гармонии / С. Григорьев. – М. : Музыка, 1976. – 247 с.
3. Лемішко М. М. Гармонія / М. М.Лемішко. – Вінниця: Нова книга, 2010. – 224 с.
4. Максимов С. Е. Упражнения по гармонии на фортепиано / С. Е. Максимов. – М. : Музыка, 1968. – 241 с.
5. Мюллер Т. Гармония / Т. Мюллер. – М. : Музыка, 1982. – 286 с.
6. Мясоедов А. Н. Задачи по гармонии / А. Н. Мясоедов. – М. : Музыка, 2000. – 83 с.
7. Мясоедов А. Н. Учебник гармонии / А. Н. Мясоедов. – М. : Музыка, 2000. – 332 с.
8. Скребков О. Хрестоматія по гармоническому анализу / О. Скребков, С. Скребков. – М.: Музыка, 1978. – 280 с.
9. Тюлин Ю. Н. Краткий теоретический курс гармонии для студентов и педагогов музыкальных вузов и училищ / Ю. Н. Тюлин. – [4-е изд.]. – М. : Музыка, 2003. – 212 с.
10. Холопов Ю. Н. Гармония / Ю. Н. Холопов. – М. : Музыка, 2003. – 544 с.
11. Холопов Ю. Н. Очерки современной гармонии / Ю. Н. Холопов. – М. : Музыка, 1974.– 480 с.

«Історія української музики»

Основна література

1. Архимович Л., Т.Нариси з історії української музики: В 2-х т. / Л. Архимович, Т.Каришева, К. Шеффер. – К., 1964. – 189 с.
2. Герасимова – Персидська Н. Хоровий концерт на Україні в XVII – XVIII ст. / Н.Герасимова – Персидська. - К., 1978. – 156 с.
3. Іванов В. Співацька освіта в Україні у X-XVIII ст. / В.Іванов. - К., 1992. – 208 с.
4. Історія української музики. –Т.1. –К.,1987.- Т.2 – К.,1989 -Т.3. – К.,1990,- Т.4.- К.,1992.
5. Історія української культури / За заг.ред. І.Крип'якевича.- К.,1994. – 164 с.
6. Історія української радянської музики.- К., Музична Україна, 1990. – 209 с.
7. Загайкевич М. Музичне життя Західної України другої половини XIX ст./ М. Загайкевич. – К.,1960. – 197 с.
8. Кияновська Л. О. Українська музична культура: [навчальний посібник] / Л.О.Кияновська. – Тернопіль: СМП “Астон”, 2000.- 184с., нот.
9. Клин В. Українська радянська фортепіанна музика (1917- 1977) / В. Клин. – К.,1981. – 206 с.
- 10.Козицький П. Спів і музика в Київській академії за 300 років її існування / П.Козицький. – К.,1971. – 214 с.

11. Корній Л. Історія української музики / Л. Корній. - Київ – Харків - Нью-Йорк, 1996. – 197 с.
12. Кудрик Б. Огляд історії української церковної музики / Б. Кудрик. – Львів, 1995. – 218 с.
13. Кузнецова Л. Українська класична музика у школі / Л. Кузнецова. - К., 1994. – 199 с.
14. Луковенко В., Ніколаєва Н. Українська хорова література / В. Луковенко, Н. Ніколаєва. – К., 1985. – 218 с.
15. Маланюк Є. Нариси з історії нашої культури / Є. Маланюк. – К., 1994. – 203 с.
16. Макаров А. Світло українського бароко / А. Макаров. – К., 1994. - 178 с.
17. Пархоменко Л. Українська хорова п'єса. Типологія, тематизм, композиція. – К., 1979. – 136 с.
18. Попович М. Нарис історії культури України / М. Попович. – К., 1998. – 187 с.
19. Розповіді про композиторів \\ під ред. Я. Якуб'яка. – К., 1994. – 199 с.
20. Сучасна українська музика. Зб. статей. – К., 1965. – 189 с.
21. Українське музикознавство. Наук. – метод. міжвідомий щорічник. – К., 1964- 1989. Вип. 1 – 23.

Додаткова література

1. І Архімович Л.Б. Микола Віталійович Лисенко. Життя і творчість / Л.Б. Архімович, М. Гордійчук. – Вид. 2, дод.- К., 1992. – 197 с.
2. Бароко в слов'янських культурах. -М., Наука, 1982. – 155 с.
3. Герасимова-Персидська Н.О. Роль церкви у музичних реформах кінця 16 - поч. 17 ст. / Н.О. Герасимова – Персидська // З історії музичної культури. - К., 1991. – 177 с.
4. Герасимова-Персидська Н.О. Характерні риси поліфонії Леонтовича / Н.О. Герасимова-Персидська // Українська радянська музика. -К., 1962. – 188 с.
5. Кирило Стеценко. Спогади. Листи. Матеріали / Упорядник Є. Федотов. - К., 1981. - 209 с.
6. Майбурова К. Віталій Кирейко / К. Майбурова. - К., 1994. – 188 с.
7. Микола Леонтович. Спогади, листи, матеріали. – К., 1982. – 209 с.
8. Митці України: Бібліографічний довідник / під. ред. А. Кудрицького. - К., 1992. – 188 с.
9. Павлишин С. Василь Барвінський / С. Павлишин. – К., 1989. – 199 с.
10. Самохвалов А. Борис Лятошинський / А. Самохвалов. - К., 1981. – 176 с.
11. Соневицький І. Артем Ведель і його музична спадщина / І. Соневицький. - Нью-Йорк, 1966. – 190 с.
12. Творчість М. Леонтовича. Зб. статей // упорядник В. Золочевський. – К., 1977. – 299 с.
13. Терещенко А. Українська радянська кантата і ораторія (1917- 1975) А. Терещенко. – К., 1980. – 204 с.

«Історія зарубіжної музики»

Основна література

1. Галацкая В.С Музыкальная литература зарубежных стран / В.С.Галацкая. - М.: Музыка, 1985. – 352 с. (Вып. I)
2. Галацкая В.С.Музыкальная литература зарубежных стран / В.С.Галацкая. - М.: Музыка, 1981. – 360 с. (Вып.3)
3. Грубер Р.И. Всеобщая история музыки / Р.И.Грубер. – М.: Гос.муз.изд –во, 1965.- 484 с. (Ч.1)
4. Друскин М.История зарубежной музыки / М.Друскин. - М.: Музыка,1983 – 528 с. (Вып. 4)
5. Житомирский Д Западный музыкальный авангард после второй мировой войны / Д. Житомирский, Е.Леонтьева, К.Мяло. – М.: Музыка, 1989. – 303с.
6. Конен В.История зарубежной музыки / В.Конен. - М.: Музыка,1984 – 534с. (Вып.3)
7. Конен В.Д. Театр и симфония / В.Д.Конен. – М.: Музыка, 1968. – 350 с.
8. Левик Б.В. Музыкальная литература зарубежных стран / Б.В. Левик. - М.: Музыка, 1987. – 484 с. (Вып. 4).
9. Левчук Б.В. Західноєвропейська естетика ХХ століття: [навчальний посібник] / Б.В.Левчук. – К.: Либідь, 1997. – 224 с.
- 10.Мартынов И. Очерки о зарубежной музыки 1 – й пол. ХХ века / И. Мартынов. – М.: Музыка, 1970. - 504 с.
- 11.Музыкальная энциклопедия в 6-и томах / Гл. ред. Г.В.Келдыш. – М.: Сов.энциклопедия, 1974 – 1981. – 367 с.
12. Павлишин С.С. Зарубежная музыка ХХ века / С.С.Павлишин. – К.: Муз.Україна, 1980. - 212 с.
- 13.Розеншильд К.История зарубежной музыки / К.Розеншильд. - М.: Музыка,1969 – 404 с. (Вып.І).
- 14.Роменець В.А. Історія психології ХХ століття: [навчальний посібник] / В.А.Романець, І.П.Манюха. – К.: Либідь, 1998. - 992 с.
- 15.Чередниченко Т.В. Тенденции современной западной музикальной эстетики. К
- 16.анализу методологических парадоксов науки о музыке / Т.В.Чередниченко.– М.: Музыка, 1989.– 223 с.
- 17.16. Шедевры мирового оперного искусства: история создания. Либретто / Сост. М.С.Друскин. – К.: Мистецтво, 1993. – 512 с.

Додаткова література

1. Альшванг А.А Бетховен. Очерк жизни и творчества / А.А.Альшванг. - М., 1977. - 126 с.
2. Альшванг А.А Рихард Вагнер / А.А.Альшванг // Избранные статьи. Т.2. М., 1965. - 244 с.
3. Белецкий И.В. Антонио Вивальди. 1678-1741. Короткий очерк жизни и творчества / И.В.Белецкий. - Д.,1975. – 156 с.

4. Бородин А.П. Воспоминания про Листа / А.П.Бородин // Критические статьи. - М., 1982. – 322 с.
5. Бушен А. Молодой Верди / А. Бушен. - М.: Музыка, 1989. – 145 с.
6. Великович Е.И. Жорж Бизе. 1838-1875, Короткий очерк жизни и творчества / Е.И. Великович. - Л., 1969.
7. Выдающиеся музыканты Западной Европы / Сост. В.Б. Григорович. - М., 1982.
8. Галацкая В.С. Гендель / В.С.Галацкая. - М., 1960. – 137 с.
9. Галацкая В.С. Роберт Шуман / В.С.Галацкая. - М., 1956. – 209 с.
10. Куперен Ф. Искусство игры на клавесине / Ф.Куперен. - М., 1973. – 189 с.
11. Климовицкий А.И. Зарождение и развитие сонатной формы в творчестве Д.Скарлатти / А.И. Климовицкий // Вопросы музыкальной формы. Вып. I, - М., 1967. - 105 с.
12. Ключкова О.В. Маленькая повесть о великом композиторе или Джоакино Россини / О.В. Ключкова. - М., 1990. – 178 с.
13. Кремлев Ю. Фортепианные сонаты Бетховена / Ю. Кремлев. - М., 1970. – 189 с.
14. Лаврентьева Е.С. Франц Шуберт / Е.С.Лаврентьева. - М., 1966. – 209 с.
15. Левашова Е.Е. Эдвард Григ. Очерки жизни и творчества / Е.Е.Левашова. - М., 1975. – 189 с.
16. Равель М. Автобиографичный очерк // Зарубежная музыка XX в. Материалы и документы / Ред, сост. и коммент. И.В.Нестеева. - М., 1975.
17. Роллан Р. Глюк / Р. Роллан // Сборник музыкально-исторических сочинений. Вып. 8, Т. 3. Музыканты минувших дней. - М., 1988. – 189 с.
18. Роллан Р. Камиль Сен-Санс / Р. Роллан // Сборник музыкально-истор. сочинений. в 8 выпусках. Вып. 4. Музыканты наших дней. - М., 1989. – 190 с.
19. Смирнов М.Д. Фортепианное творчество Дворжака / М.Д.Смирнов. - М., 1960.
20. Соловцов Л.Д. Фридерик Шопен. Жизнь и творчество / Л. Д. Соловцов. - М., 1960. – 209 с.
21. Форкель И. Про жизнь, искусство и произведения И.С.Баха / И.Форкель. - М., 1974. – 190 с.
22. Шнерсон Г.Н. Портреты американских композиторов / Г.Н.Шнерсон. – М., 1983. – 201 с.

«Історія російської музики»

Основна література

1. Асафьев Б.В. Русская музыка (XIX и начало XX века). /Б.В.Асафьев. – Л., 1968
2. История русской музыки в нотных образцах / Сост. и ред. С.Л.Гинзбург. – Тт. 1-3. – М., 1968-1970
3. Кандинский А.И. История русской музыки: от древнейших времен до середины XIX в. – /А.И.Кандинский. - М: Сов. Композитор, 1991. – 445с.

4. Орлова Е.Н. Лекции по истории русской музыки. /Е.М.Орлова. Лекции по истории русской музыки. – М., 1977. – 221 с.
5. Туманина Н. История русской музыки. /Н.Туманин. - М. «Музыка», 305 с.
6. Фрид Э.Л. Русская музыкальная литература./Э.Л.Фрид. – Л. «Музыка», 1979, 285с.

Додаткова література

1. Асафьев Б.В. Глинка М.И. /Б.В.Асафьев/ – Л., 1950.
2. Асафьев Б.В. Избранные труды. Т.1 /Б.В.Асафьев.– М., 1952. С. 44-98
3. Герасимова-Персидская Н.А. Русская музыка XVII века: встреча двух эпох./ Н.А.Герасимова-Персидская. – М., 1994, 256с
4. Глинка М.И. Литературное наследие. Автобиографические и творческие материалы. Письма и документы /Михаил Иванович Глинка.– М., 1955
5. Грубер Р.И. Всеобщая история музыки. Ч.1 /Р.И.Грубер.–М.: Гос.муз.изд –во, 1965.- 484 с.
6. Дмитриева А.Н. Музыкальная драматургия оркестра Глинки. /А.Н.Дмитриева.– Л., 1957
7. Когоутек Ц. Техника композиции в музыке XX века./Ц.Когоутек. – М.: Музыка, 1976. – 385 с.
8. Композиторы «Могучей кучки» о народной музыке. – М., 1951, 315с.
9. Композиторы «Могучей кучки» об опере. – М., 1955 280с.
10. Конен В.Д. Театр и симфония. /В.Д.Конен. – М.: Музыка, 1968. – 350 с.
11. Ларош Г. А. Статьи о Чайковском /Г.А.Ларош Г.А. Избранные статьи – Вып.2. – Л., 1975, 254с.
12. Лосев А.Ф. Основной вопрос философии музыки //А.Ф.Лосев Философия. Мифология. Культура. – М.: Политиздат, 1991. – С.315-335
13. Мартынов И. Очерки о зарубежной музыки 1 – й пол. XX века. – М.: Музыка, 1970. - 504 с.
14. Музыкальная энциклопедия в 6-и томах / Гл. ред. Г.В.Келдыш. – М.: Сов.энциклопедия, 1974 – 1981.
15. Музыкальная эстетика в России XI-XVIII в.в. – М., 1973
16. Орлова А.А. Глинка в воспоминаниях современников. /А.А.Орлова. – М., 1955, 332с.
17. Ливанва Т., Протопопов В. М.И.Глинка. Т.Ливанова, В.Протопопов. – Тт.1-2. – М., 1955
18. Роменец В.А., Маноха І.П. Історія психології XX століття: Навч.посібник. – К.: Либідь, 1998. - 992 с.
19. Стасов В. Александр Порфирьевич Бородин. /В.Стасов. – М., 1954.
20. Успенский Н. Образцы древнерусского певческого искусства./Н.Успенский. – Л., 1971
21. Цуккерман В. «Камаринская» Глинки и ее традиции в русской музыке./В.Цуккерман. – М., 1972, 205с.
22. Чайковский П.И. О композиторском мастерстве. /Петр Ильич Чайковский.– М, 1964

23. Чайковский П.И. О России и русской культуре. /Петр Ильич Чайковский. – М., 1962
24. Шедевры мирового оперного искусства: история создания. Либретто/ Сост. М.С.Друскин. – К.: Мистецтво, 1993. – 512 с.

«Хорознавство та хорове оранжування» Основна література

1. Володченко Ж. М. Основи хорознавства./ Ж.М.Володченко. – Ніжин, 1999. - 180с.
2. Горбенко С.С. Дитяче хорове виховання в Україні. /С.С.Горбенко. – К., 1999.
3. Горохов П.Д. Хорова аранжировка.- /П.Д.Горохов. К.: Музична Україна, 1982. - 146с.
4. Дмитрієвський Г.О. Хорознавство та керування хором. /Г.О.Дмитрієвський. – Київ, 1961. - 232с.
5. Ивакин М. Хоровая аранжировка. /М.Ивакин. М., 1980. - 120с.
6. Краснощёков В. Вопросы хороведения. /В.Краснощеков.– М.,1969. - 185с.
7. Левандо П. Проблемы хороведения. /П.Левандо. Л., 1974. - 173с.
8. Локшин Д. Замечательные русские хоры и их дирижёры. /Д.Локшин. – М., 1968. - 256с.
9. Морозов В. Тайны вокальной речи. /В.Морозов. Л., 1967. - 374с.
10. Мухин В. Вокальная работа в хоре. /В.Мухин. М., 1960. - 160с.
11. Пігров К.К. Керування хором. /К. К. Пігров. - К., 1961. - 238с.
12. Самарин Г. Хороведение. /Г.Самарин. - М., 2003. - 210с.
13. Соколов В. Работа с хором. /В.Соколов. - М., 1959. - 194с.
14. Стулова Г.П. Хоровой класс. /Г.П.Стулова. - М., 1988. - 155с.
15. Струве Г. Школьный хор. /Г.Струве. – М., 1981. - 124с.
16. Тевлин Б. Работа с хором. Методика. Опыт. /Б.Тевлин. – М., 1972. - 201с.
17. Чесноков П. Хор и управление им. /П.Чесноков. – М., 1952. - 240с.
18. Чміль Ю.К. Хорове оранжування. /Ю.Чміль.– К., 1997. – 322с.

Додаткова література

1. Анісімова В. Диригент-хормейстер./В.Анісімова. – Л., 1976. – 302с.
2. Асафьев Б. О хоровом искусстве. /Б.Асафьев. –Л., 1976 – 227с.
3. Дмитриев Б. Основы вокальной методики. –/Б.Дмитриев. М.,1986. – 156с.
4. Ленский А. Пособие по хоровой аранжировке. (В помощь руководителям хоровой самодеятельности.). /А.Ленский.- М., 1973. – 233с.
5. Фрид Э.Л. Русская музыкальная литература. /Э.Л.Фрид.– Л. «Музыка», 1979. – 285с.
6. Романовский Н.В. Хоровой словарь. /Н.В.Романовский.– Изд. 3-е. – Л.: Музыка, 1980. – 520с.